

Fåglar 2010 i **Bohuslän**

Fågelåret 2009

Fåglar i Bohuslän

ges ut av Bohusläns Ornitologiska Förening (BohOF) och utkommer normalt med två nummer per år – men inte under 2010. Innehållet i det första numret under året innehåller artiklar om fåglar, fågelskådare och fågellokaler i Bohuslän. Nummer två utgörs av en sammanställning av intressantare fågelobservationer från det senast föregående året.

BohOF grundades år 1998. Föreningens syfte är att stimulera intresset för och kunskapen om fågellivet i Bohuslän, samt att agera i fågelsskyddsfrågor inom landskapet. Varje år anordnas ett antal möten, föredrag, exkursioner, studiecirklar och resor för medlemmar och andra intresserade.

Medlemsavgiften (som inkluderar *Fåglar i Bohuslän* och ett medlemsblad) är 150 kr, för juniorer 50 kr och för familjemedlemmar 40 kr. Beloppet sätts lämpligen in på postgiro 169 55 43–7, och glöm inte att ange namn, adress och gärna telefonnummer. Dekaler med BohOF:s märke kostar 20 kr. Äldre fågelrapporter från fågelåren 1998–2008 (samt nr 2 från 2006–2009) finns fortfarande att köpa; är du intresserad så hör av dig till Kenneth Johansson (telefonnummer och e-postadress finns på sidan 59).

På BohOF:s hemsida **www.bohof.com** finns information om föreningen och fågelskådande i Bohuslän, samt flera intressanta länkar. Uppgifter om aktuella fågelobservationer på Västkusten finns på **www.kustobsar.se**

Namn, adresser och telefonnummer till BohOF:s styrelsemedlemmar och kommunombud återfinns på sidan 59. Rapportmottagare är Lars Viktorsson, och hans adress, e-postadress och telefonnummer finns på sidan 8 och 59.

Innehåll

Fågelåret 2009	4
Vädret	6
Fågelrapporten	7
Systematisk sammanställning	10
Så här rapporterar du	57
BohOF:s styrelse och kommunombud	59

Omslag: Svarthalsad dopping vid Röds fiskehamn på Hönö 25 januari 2009.

Foto: Jan-Åke Noresson.

Baksida: Smålom i Bäveån, Uddevalla 7 juli 2009.

Foto: Thomas Bernhardsson (www.pbbase.com/tbernhardsson).

Förord

Tänk dig att du är en fågelintresserad person (inte så svårt, antar jag!), och att du ser samma arter i ungefär samma antal år efter år. Det ena året är det andra likt, intill förväxling. Hur kul skulle det vara? Varje fågelår är tack och lov unikt, vilket inte minst den här årssammanställningen vittnar om.

Omväxling är en trevlig krydda, och det gäller inte minst inom skådningen. Fågelfaunan förändras ständigt: Vissa arter tillkommer eller ökar och vissa försvinner eller minskar, gradvis eller plötsligt, och åter andra ändrar sitt beteende. Förekomsten av en förbisträckande fågelart varierar nästan ständigt, och detsamma gäller naturligt nog övervintrande arter. Och ankomst- och avflyttningsdatum kan variera eller förändras.

Anledningarna är givetvis många: expanderande eller minskande populationer, biotopförändringar och jakttryck i häcknings- och/eller övervintringsområdena, ändrad födotillgång, minskad jakt och annan förföljelse, klimatförändringar, minskad eller ökad användning av skadliga kemikalier och så vidare.

Under det senaste halvsekle har vi fått se arter som vitkindad gås, storskarv, toppskarv, turkduva, forsärla, näktergal, svart rödstjärt, kärrsångare, gransångare, skäggmes, brunsiska (nåja, det är ju en ras) och rosenfink läggas till listan av mer eller mindre vanliga häckande arter i landskapet. Andra har försvunnit eller minskat kraftigt, i synnerhet några av jordbruksmarkernas och strandängarnas arter, medan andra återkommit efter djupa svackor: pilgrimsfalk och berguv är exempel på arter som – i deras fall efter räddningsinsatser – nu åter häckar i lite större omfattning Bohuslän. Bland de arter som numera förekommer mer regelbundet, utan att häcka, kan nämnas svarthalsad dopping, röd glada, fjällpipare, härfågel och svarthakad buskskvätta.

Sammantaget utgör fågelfaunans dynamik en viktig del av den attraktion våra ”bevingade vänner” utövar, och årstidernas växlingar tillför naturligtvis ännu en dimension: årets första lärkor på stubbåkern under vårvintern, den första näktergalen i majkvällen, tornseglarna som rispar sommarhimlen med sina skrin, rastande och sträckande fåglar en tidig, disig morgon i september eller strömstaren som sjunger vid ån en gnistrande kall vinterdag...

Till sist ett stort tack till alla som bidragit med fågelrapporter och foton detta år, samt till alla som på olika sätt medverkat i framställningen av denna skrift.

Möln dal 24 juli 2010

Ingemar Åhlund Tel 0704-50 86 25 E-post: ing_ahlund@hotmail.com

Fågelåret 2009

En *svarthalsad dopping* uppehöll sig i Röds sund, Hönö 23–28 januari, och en *rödbena* sågs vid Öxnäs, Hisingen 31 januari. Under andra halvan av februari påträffades ensamma unga *jaktfalkar* vid Koljöfjorden (Uddevalla/Orust) och vid Hönö, två eller tre *rördrommar* fördelade på Orust, Hisingen och Kungälv samt en *vitvingad trut* vid Grundsund, Lysekil den 21:e.

Vid Hönö uppehöll sig en *alförrädarhane* 10–20 mars, och Strömstads kommun invaderades av tusentalet *sångsvanar* under nämnda månad. Landskapets första *rödhalsade gås* upptäcktes vid Nöddökilen, Strömstad 15 mars, och sågs sedan under ytterligare två dagar vid närlägnade lokaler. Ytterligare en *jaktfalk* sågs vid Haby bukt, Sotenäs 31 mars.

En *brun glada* sågs vid Galtölera, Tanum 13 april, samma dag som den första av tre *svarthakade buskskvättor* påträffades. Vid Sigelhult i Uddevalla noterades en förbiflygande *gulhämpling* 17 april. Ytterligare en *jaktfalk* sågs vid Kråkudden 19 april, och en *brandkronad kungsfågel* fanns på Härmanö, Orust 20 april.

En honfärgad *ängshök* påträffades vid Vallerö, Orust 13 maj, och dagen efter sågs årets *tuvsnäppa* vid Nöddökilen. Från 15 maj och framåt påträffades fyra sjungande *trastsångare*, fördelade på Hisingen (totalt 3 ex) och Idefjorden vid norska gränsen. En *silkeshäger* sågs vid Haby bukt, Sotenäs 19 maj och vid Bottnefjorden, Tanum 23 maj.

Fler observationer av vita hägrar väntade under månaden: två *ägretthägrar* upptäcktes vid Kalvöfjorden, Orust 20 maj och ytterligare en *silkeshäger* vid Ryskärsfjorden, Kungälv 30 maj. I Ersdalen, Hönö kunde en sjungande *brandkronad kungsfågel* avnjutas 25 maj, och fyra sjungande *sommargyllingar* noterades runtom i landskapet i slutet av månaden. Den 30 maj passerade sammanlagt 200 *kustpipare* i tre flockar i havsbandet längst i norr.

En *busksångare* sjöng tillfälligt vid Vitlycke, Tanum 16 juni och en *flodsångare* hördes vid Tvärån i sydvästligaste delen av Munkedals kommun 29–30 juni. Den *fjälluggla* som passerade mot öster vid Halsbäck, Tjörn 23 juli får väl räknas som en av årets mest udda observationer. Tre *gulnäbbade liror* noterades i slutet av juli, fördelade på två vid Kråkudden och en vid Hållö, Sotenäs. En *balearisk lira* sågs och fotograferades från en fiskebåt vid Måseskär, Orust 30 juli.

Den 6 augusti påträffades en *biätare* vid Röd, Stenungsund, medan landskapets andra *sibiriska tundrapipare* sågs tillfälligt vid Ödsmåls kile, Kungälv 11 augusti. Bohuslans första (och Väst kustens andra) *stappsångare* sågs och fotograferades otippat nog på Svaneskären, Sotenäs 14 augusti, medan årets tredje *silkeshäger* uppehöll sig vid Lökebergs kile, Kungälv 17 augusti. Vid Torslandaviken, Hisingen passerade en *ängshök* mot öster 5 september. En *jaktfalk* upptäcktes på

Ganska färglös, men ändå årets stänkare i landskapet: stäppsångare på Svaneskären, Sotenäs 14 augusti 2009. Foto: Peder Kinberg.

Buskär, Sotenäs redan 11 september, och en *gråspett* sågs på Saltö, Strömstad 13 september. Vid Kårsund på Tjörn påträffades en *större piplärka* 30 september.

Oktober blev ovanligt raritetsfattig, men den 3:e sågs en *gulnäbbad lira* utanför Ramsvikslandet, Sotenäs och den 17:e noterades Orusts första *större piplärka* vid Hälleviksstrand. De två första dagarna i november sågs ensamma *ägretthägrar* på Hisingen, i Kungälv och vid Tjärnö i Strömstad. Landskapets första *svartbukiga prutgås* påträffades i Bukilen, Uddevalla 8 november.

Den *vita stork* som turnerat runt i Bohuslän sedan i augusti avslutade året vid en avfallsanläggning på västra Orust under december, och över 80 *dubbeltrastar* inräknades under månaden. En *gransångare* sågs vid Torslandaviken i början av december, och på årets sista dag kunde 6 *havsörnar* avnjutas från en och samma plats vid Toröd, Tjörn.

Rekordhöga årssummor noterades för mindre lira. Bland de arter som uteblev under 2009 kan nämnas småfläckig sumphöna, vittrut, skräntärna, turturduva, hökuggla och taigasångare, samt den engelska rasen av sädesärle.

Ingemar Åhlund

Vädret

Väderåret 2009 bjöd på en medelvinter, aprilsommar, julistorm, dysterhöst och decembrigt vinterförspel. **Januari** inledde med kyliga dagar fram till trettonhelgen, då mildväder avlöste till månadsslutet. Detta bortsett från några kalla dygn vid månadens mitt. Månaden var nederbördsfattig och traktvis saknades snötäcke helt den senare delen. **Februar**kyla visade sig i månadsstarten, och lagom till sportlovsveckan i månadens mitt kom kalla dagar. Månaden slutade med plusgrader. Den meteorologiska våren börjar när dygnsmedeltemperaturen är över noll minst sju dagar i följd. Detta skedde just den första **mars**. Men vintern kom tillbaka ett par gånger, så den 25:e med -7° . Ett snötäcke låg några dagar omkring den 13:e och den 26:e. Men månadsslutet innebar vårvärme och tiotalet plusgrader.

En extrem vädersituation bjöd oss **april** på. Flera väderstationer vid Västkusten hade en medeltemperatur över tio grader, vilket är unikt. I princip skulle årets aprilmånad av den anledningen anses som sommarmånad. Nederbördsmängden på 11 mm var den lägsta sedan 1981. Den sista frostnatten var den 4 april och värmerekord mellan 29:e och 30:e på $+25^{\circ}$. Efter en solmånad med torka kom välkommen nederbörd i **maj**. Trots regnigt väder blev medeltemperaturen för månaden över den normala. Pingsthelgen blev solig och varm. Värmen låg kvar ett par dagar in i **juni**. Ett mycket kraftigt regn föll den 11:e–12:e. Vid Vinga uppmättes hela 49 mm. Fram till midsommar var det sedan svalt och ostadigt. Men då tog ett högtryck med en värmebölja vid, och månaden slutade somrig.

Fyra dagar med värme och sol inledde **juli**. Men så tog regn och svala semesterdagar vid. Regnrekord ståtade Måseskär med, hela 55 mm den 10:e. En av årets fåtaliga stormbyar drabbade västkusten månadens sista dag. Det ostadiga vädret fortsatte in i **augusti**. Men en högtrycksrygg mellan den 5:e–9:e med höga temperaturer gav omväxling. En kallfront i månadens mitt, med ett undantag för ett värmedygn den 20:e, gjorde slut på värmeböljan. Högsommarvärmen den första **september**dagen var ett undantag. Ett regnområde från väster de kommande dagarna övergick i ett högtryck men med fallande temperaturer och friska västvindar. En kallfront passerade den 28:e och temperaturen visade att hösten stod för dörren.

Ett kraftigt nederbördsområde inledde **oktober**. Luften var kylig, höstens första nattfrost i Göteborg kom den 14 oktober. Den 16:e föll säsongens första snö, dock ej i kustbandet. Andra månadshalvan gav gråmulna, disiga dagar. Nästan dagliga regnskurar kännetecknade **november**vädret. Men vädret var mildt, särskilt kring månadens mitt, med temperaturer över $+10^{\circ}$. Den milda väderlekstypen inledde **december**månaden. Något regn föll de första dagarna. Efter Lucia bredde kalluft ut sig och marken fick ett djupt snötäcke, som överlevde trots ett mildväder i julmellandagarna. Dessbättre var vi omedvetna om den vinter som komma skulle.

Gunnar Wikman

*Svarthalsade doppingar, Torslandaviken 25 april 2009.
Foto: Björn Dellming (www.pbase.com/dellming)*

Fågelrapporten

Underlaget till årets rapport kommer till största delen från rapportsystemet *Svalan* **www.artportalen.se/birds**. Uppgifterna gäller hela landskapet, alltså även Öckerö kommun och bohusdelen av Hisingen. Av utrymmesskäl är datauppgifterna oftast i sammandrag eller tabellform. Är du intresserad av detaljuppgifter för en viss art så kan du antingen gå in och söka dessa direkt i *Kustobsars* **www.kustobsar.se** eller *Svalans* databaser eller be rapportmottagaren om hjälp.

Om rapportering i allmänhet

För att vi ska få en god bild av landskapets fågelliv behövs bidrag från alla. Häcknings- och flyttningsförhållanden förändras för vissa fågelarter genom störningar och biotopförändringar, och att uppmärksamma detta är viktigt.

Uppgifter som lämnas via *Svalan* **www.artportalen.se/birds** kommer automatiskt med i underlaget till årssammanställningen, och rapporterar man där behöver man inte göra det på annat sätt. En personlig rapport skriven vid årets slut kan dock på ett bra sätt sammanfatta förändringar i olika arters uppträdande, och ge mer detaljerad information än de uppgifter som lämnas via *Svalan*. En sådan rapport

kan alltså vara ett fint komplement till de observationer man redan förmedlat till *Svalan*, men man behöver givetvis inte rapportera dubbelt.

En eventuell årsrapport skickas in före den 31 januari. Den bör vara uppställd i systematisk ordning i A4-format och enligt följande mall: art – antal – kön, ålder, beteende – lokal – kommun – datum (2010-01-01) – observatör. Använd Excel med denna kolumnuppställning för att undvika mödosamt extraarbete och misstag i framför allt sifferuppgifterna. Rapportmall, om sådan önskas, återfinns på rapportsystemet *Svalan* www.artportalen.se/birds/fyndstatus.asp.

Om raritetsrapportering

För arter där raritetsrapport krävs är det viktigt att blanketten fylls i direkt på *Svalan* och så snabbt som möjligt. Vilka arter som kräver beskrivning framgår av rapportmallen (se ovan), men visas också automatiskt vid varje observation i *Svalan* och varje art på *Kustobsar*. De som inte rapporterar på *Svalan* kan skriva en raritetsrapport på papper eller i e-brev och skicka eller lämna den till rapportmottagaren. De mest sällsynta arterna granskas av SOF:s raritetskommitté (Rk) som sammanträder ett par gånger per år. Rapporter som inte kommer in i tid riskerar att inte bli klara till innevarande års fågelrapport.

Rapportmottagare

Lars Viktorsson
Stenbackevägen 5
451 34 Uddevalla
Tel 0522 - 860 37

Medlemmar i Rrk Bohuslän under 2009

Thomas Liebig	0303 - 891 23
Jörgen Olsson	0522 - 352 64
Peter Strandvik	0303 - 612 75
Peter Backman	0704 - 41 76 45
Lars Viktorsson	0522 - 860 37
Matti Åhlund	0526 - 250 21

Arttexter

Arttexterna har sammanställts av **Peter Strandvik, Ingemar Åhlund och Matti Åhlund**. **Peter Strandvik** har skött administrationen på *Svalan* för Bohuslän. Redigering och komplettering av arttexterna och övrigt redaktionsarbete har utförts av **Ingemar Åhlund och Matti Åhlund**.

Att få allt i en sådan här årsrapport rätt är inte lätt: antalet observationer, datum, lokaler, observatörer, medobservatörer osv är mycket stort, och tycks öka för varje år, varför det är nära nog omöjligt att undvika att olika slags fel smyger sig in. Vi ber om ursäkt för sådana misstag och ber dig också påpeka allvarligare fel så att vi kan rätta till dem i kommande nummer (kontakta rapportmottagaren).

Förkortningar och förklaringar

ad, adult: gammal fågel i slutlig dräkt

juv, juvenil: ungfågel

ob: obestämd, dvs ej artbestämd

pull (pullus eller pulli): dununge eller dunungar

rast: rastande

s-dr: sommarträkt

sj: sjungande

sp: spelande

str: sträckande

subad: nästan adult, inte riktigt gammal och utfärgad

1K, 2K osv: ålder angiven i kalenderår

Rr: raritetsrapport erfordras

Kommun- och områdesförkortningar

H-n Hisingens bohusdel

K-v Kungälv kommun

L-E Lilla Edets kommun (bohusdelen, dvs väster om Göta älv)

L-l Lysekils kommun

M-l Munkedals kommun (utom Valbo-Ryrs socken, som tillhör Dalsland)

O-t Orust kommun

S-ad Strömstads kommun

S-nd Stenungsunds kommun

S-s Sotenäs kommun

T-m Tanums kommun

T-n Tjörns kommun

U-a Uddevalla kommun

Ö-ö Öckerö kommun

Systematisk sammanställning för år 2009

Mindre sångsvan *Cygnus columbianus*

Femton fynd av totalt 31 ex, varav tio från våren (alla under perioden 9–31 mars) och fem från efteråret (ett fynd i oktober och inte mindre än fyra i december). Samtliga fynd utom ett gällde sträckande fåglar.

2 ex str NO Kyrkenorum, S-nd 9 mar (Owe Hougström). 1 ad str NO med sångsvanar Mollön, U-a 12 mar kl 08:45 (Jan Johansson) och troligen samma str O Holmen, Lane-Ryr, U-a 12 mar kl 09:02 (Hans Petersson). 1 ad str NO Funneshultssjön, U-a 14 mar (Lasse Svensson). 1 ad str N Kråkudden, Ö-ö 18 mar (Peter Hamrén). 2 ad str O Holmen, Lane-Ryr, U-a 18 mar (Hans Petersson). 2 ex rast Kråkeröd, Skee, S-ad 20 mar (Stein Bukholm) och 4 ad samma lokal 21 mar (Lars Åke Karlgren, Matti Åhlund). 3 ex str N Ramsön, S-nd 21 mar (Håkan Aronsson). 1 ad str N Kärra, H-n 22 mar (Lena Essedahl). 1 ad str N Kråkudden, Ö-ö 23 mar (Martin Oomen, Peter Hamrén). 3 ex str N Kråkudden, Ö-ö 30 mar (Roger Eskilsson). 2 ad str SV Sandviken, Rörö, Ö-ö 13 okt (Björn Dellming). 6 ex förbifl Mollön, U-a 1 dec (Jan Johansson). 2 ex str S Askerösundet, S-nd 20 dec (Owe Hougström). 1 ex str SV Holmen, Lane-Ryr, U-a 23 dec (Hans Petersson). 2 ex str V G:a Trollhättevägen, K-v 31 dec (Lars Lundmark).

Sångsvan *Cygnus cygnus*

Två häckningar konstaterades under året: en lyckad (5 pulli) i Prästedammarna, Sibräcka, Tjörn (Per Undeland, Petra Söderqvist) och en misslyckad i Tofta kile, Kungälv (Peter Strandvik m fl). På ytterligare två lokaler fanns misstankar om häckning: Golfbanedammarna, Bollestad, Kungälv (Peter Strandvik) och Djupevatten, Tanum (Matti Åhlund).

Tundrasädgås vid Hedängen, Strömstad 16 mars 2009. Foto: Uno Unger.

Notervärt är också att minst 7-9 utfärgade sångsvanar höll till på grundområdena mellan Kragenäs, Tanum och Nöddökilen, Strömstad i juni och juli; bland dessa en grupp om fem färgmärkta individer (gul fotring med tre bokstäver/siffror, förutom stålring).

På blöta och oftast oskördade havreåkrar i Strömstad fanns 200-300 sångsvanar från november 2008 fram till mitten av mars 2009. Sedan ökade antalet påtagligt och under perioden 13-31 mars inräknades 880-1640 individer; sannolikt de högsta antalen rastande sångsvanar som noterats i Bohuslän. Över 500 ex registrerades i följande områden: Skär-Torgonö-Hedängen 540-880 ex 11-18 mars, Hålkedalskilen 575 ex 16 mars och Kråkeröd, Skee 1050-1280 ex 20-31 mars (Stein Bukholm, Martin Kvarnbäck, Lars-Åke Karlgren, Matti Åhlund m fl). Sträcktoppen inföll 17-20 mars med sex dagssummor över 200 ex, där 332 ex som sträckte mot norr vid Kråkudden 18 mars, utgjorde högsta noteringen (Peter Hamrén m fl).

Sädgås *Anser fabalis*

Nitton fynd av totalt 146 ex, vilket är klart färre än de senaste åren. Antalet fynd (exemplar) fördelade sig på februari 4 (59), mars 8 (22), april 3 (45), maj 1 (1), oktober 2 (10) och december 1 (9). Den största flocken var inte stor: 22 ex str N Härön, Tjörn 6 april (Lasse Svensson).

Tundrasädgås *Anser fabalis rossicus* Rr

Ett fynd under året: 1 ex födosökande Hedängen, Torgonö, Strömstad 16-17 mars bland grågäss och sångsvanar (Hans Petersson m fl). Detta var det 25:e registrerade fyndet i Bohuslän; inte mindre än 19 av fynden gjordes 2006.

Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus*

Fyrtiofem fynd av totalt 673 ex. Fynden (exemplaren) fördelade sig på januari 1 (2), mars 13 (142), april 5 (112), maj 8 (96), juni 1 (1), september 15 (251), oktober 7 (85) och november 1 (20). Flera flockar stannade över månadsskiften, varför totalsumman ovan inte är densamma som summan av månadssiffrorna (om någon nu skulle komma på tanken att kontrollräkna).

Vinterfyndet: 1-2 ex Solberg, Romelanda, K-v 20-24 jan (Peter Strandvik, Hans Petersson, Stefan Malm, Ulf Lindell).

Bläsgås *Anser albifrons*

Fyra fynd av totalt 6 ex, vilket är den lägsta siffran sedan 2005.

2-3 ad födosökande Häller, Stenkyrka, T-n 1-23 jan (Lars Viktorsson, Magnus Bladh m fl). 2 ad rast Svanviks kile, O-t 11 mar (Stefan Oscarsson). 1 ad rast Orrevikskilen, S-ad 8 maj (Martin Kvarnbäck). 1 ex Sältorna, Färlevfjorden, M-l 24 nov (Lennart Hermansson).

Grågås *Anser anser*

Grågåsen fortsätter att öka och allt fler stannar också kvar under vintern om det inte blir för kallt och snöigt. Vintern 2008–2009 var, som man kan gissa av siffrorna, osedvanligt grön. I januari noterades grågäss på 40 lokaler, alla utom en söder om Uddevalla; flest individer sågs vid Öxnäs, Säve, Hisingen: 100 ex 26 januari (Bo Brinkhoff). I december rapporterades arten från 20 lokaler, alla utom en söder om Orust; flest iaktogs också nu vid Öxnäs, Hisingen: 165 ex 11 december (Bo Nilsson).

Ansamlingar över 500 ex rapporterade från 12 lokaler: 500–600 ex Torgonö S-ad 8–13 mar (Stefan Karlsson m fl) och 1500 ex 26 aug (Matti Åhlund). Skärslätten, S-ad 520–670 ex 13–16 mar och 880 ex 28 sep (Matti Åhlund m fl). Nöddökilen, S-ad 11 jul–3 nov, som mest 1400 ex 14 sep (Matti Åhlund m fl). Orrevikskilen, S-ad 20 jul–17 sep, som mest 1200 ex 27 aug (Matti Åhlund m fl). 1400 ex Skärboälvens mynning, Sannäsfjorden, T-m 21 aug (Matti Åhlund). Färlevfjorden, M-l 27 aug–28 sep, som mest 2000 ex 12 sep (Hans Petersson m fl). Tannamskilen 1–17 sep, som mest 1200 ex 17 sep (Matti Åhlund). Galtö lera, T-m 7 sep–26 okt, som mest 2000 ex 17 sep (Lars-Åke Karlgren). 750 ex Skareviken, Skredsvik, U-a 14 sep (Ulf Teghammar). Ödsmåls kile, K-v 15 sep–18 okt, som mest 900 ex 15 sep (Peter Strandvik). 660 ex Kollungeröd vatten, O-t 30 sep (Stefan Oscarsson). Blomsholm, Skee, S-ad 31 okt–15 nov, som mest 1200 ex 13 nov (Lars-Åke Karlgren).

[Svangås] *Anser cygnoides*

Sannolikt samma individ som setts i Kungälvstrakten sedan 2002 (utom 2008) sågs i januari–februari tillsammans med fem hybrid-årsungar från 2008! Dessutom fanns ytterligare en äldre hybrid från 2007 eller tidigare i området, dock ej i familjegruppen. Svängåsen rymde från Surte fågeldammar 2001 och har haft ihop det med kanadagås.

1 ad Solberg, Romelanda, K-v 20 jan–24 feb (Ulf Lindell, Peter Strandvik, Hans Petersson, Johan Revelj). 1 ex Öxnäs, Säve, H-n 2 feb (Bo Brinkhoff).

[Stripgås] *Anser indicus*

Ett fynd under året: 1 1K Sältorna, Färlevfjorden, Munkedal 27–28 november (Ulf Teghammar, Joachim Thelin). Dessutom sågs 2 1K-hybrider av stripgås på samma lokal 24–28 november (Lennart Hermansson, Joachim Thelin). De gick tillsammans med kanadagäss. Arten har setts så gott som årligen under 2000-talet. Första fyndet i landskapet gjordes 1997. Sammanlagt finns nu 19 fynd i Bohuslän.

Prutgås *Branta bernicla*

Tjugonio fynd av totalt 206 ex är en normal siffra. Flertalet av fynden gjordes från slutet av oktober till mitten av november. Antalet rastande flockar var större än brukligt. Största flocken: 50 ex rastande Halsefjorden, Orust 31 oktober (Petra Söderquist). Fyndens fördelning över året: april 1 (2 ex), maj 5 (15), juni 3 (6), juli 1 (1), augusti 1 (5), september 1 (1), oktober 13 (171) och november 8 (100). Flera

flockar stannade över månadsskiftet oktober–november, varför totalsumman ovan inte är densamma som summan av månadssiffrorna (om någon nu skulle komma på tanken att kontrollräkna).

Ljusbukig prutgås *Branta bernicla hrota* Rr

Endast två fynd och för ovanlighets skull inga vid Kråkudden.

1 ex Grosshamn, Ramsvikslandet, S-s 5 apr (Peter Nilsson, Per Wohlin). 2 ex Lökebergs kile, K-v 28 sep (Peter Strandvik, Peter Hvass).

Svartbukig prutgås *Branta bernicla nigricans* Rr

En adult fågel sågs vid Åsebukten, Forshälla, Uddevalla 8 november (Jan Uddén). Detta är Bohusläns första fynd av den mörkbukade rasen och ett av åtta fynd (ex) i Sverige 2009. Svartbukig prutgås har observerats årligen i landet sedan 1994. Antalet fynd har ökat under de senaste tio åren. Till och med 2009 finns det 92 fynd av totalt 99 ex i landet. Den svartbukiga prutgåsen häckar i östra Sibirien och Kanada.

Vitkindad gås *Branta leucopsis*

Drygt 20 kullar rapporterades, de fördelade sig på Öckerö kommun (4-5 kullar), Kungälv (11-12 kullar), Orust (4 kullar), Lysekil (1 kull), Tanum (1 kull) och Strömstad (1-2 kullar). Sensommargrupper som antyder häckning i närområdet finns dessutom från Tjörn och Sotenäs. Några få vitkindade noterades också regelbundet under häckningstid i Uddvalla, samt tillfälligt i Stenungsund. Bara Munkedal och Lilla Edet saknar helt observationer av arten.

Rapporteringen motsvarar naturligtvis inte den verkliga storleken av beståndet i Bohuslän (bland annat saknas uppgifter från Halloren, Kungälv där 17 bon hittades 2008), men visar ändå att större delen av beståndet finns i de södra delarna av landskapet. En försiktig skattning av beståndet i Bohuslän kan hamna på 50–75 par.

Höstflockar på fler än 100 ex noterades i Strömstad, Tanum och Kungälv. **Norra Bohuslän:** Som mest 142 ex vid Nöddökilen-Orrevikskilen-Skärslätten, Strömstad 12 aug–2 okt (Stefan Karlsson m fl); 70 ex vid Galtö lera 7 sep (Håkan Elgh) och 112 ex vid Tannamskilen, Tanum 11 sep (Sune Westman) härrör sannolikt också från Strömstadsflocken. Flocken i norra Bohuslän består sannolikt av fåglar som häckar i Oslofjorden. **Kungälv:** Som mest 165 ex vid Tofta kile, Kungälv 7 aug (Anders Carlberg). I motsats till flocken i norra Bohuslän når de vitkindade vid Tofta höga antal redan i juni, t ex 80 ex 16 juni (Bert Olsson).

Vinterfynd: 1 ex Uppegården, Säve-Gunnesby, Säve, H-n 17 jan–3 feb (Tommy Järås, Mikael Forsman, Stefan Olsson m fl). 1 ex i Nordre älvs-området, möjligen samma som ovan, 16–19 feb, och 34 ex str Ragnhildsholmen, Hisingen 22 feb (Victor Bergh Alvergren). 1 ex Lappesand, Hönö, Ö-ö 28 dec (Hans Zachrisson).

Rödhalsad gås på Skärslätten, Strömstad 17 mars 2009.

Foto: Lennart Hermansson.

Kanadagås *Branta canadensis*

Sex lokaler med 500 ex eller fler: 500-790 ex rast Stensebron, Romelanda, Kungälv 22–23 jan (Hans Petersson, Ulf Lindell). 600 ex Torskog, Kungälv 24 feb (Per Karlsson). 500 ex Hjärtum (Göta älv), Lilla Edet 28 feb (Lasse Svensson). 500 ex Mollön, Uddevalla 5 mar (Heléne Hansson). 600-1000 ex Färlevfjorden, Lysekil/Munkedal 12 sep–24 nov (Hans Petersson m fl). 550 ex rast Blomsholm, Skee, Strömstad 8 nov (Stefan Karlsson).

Rödhalsad gås *Branta ruficollis* Rr

Bohusläns första rödhalsade gås rastade bland andra gäss i Strömstad under knappt tre dagar i mitten av mars innan den drog vidare, kanske till Norge där en rödhalsgås sågs vid Orrevatnet nära Stavanger 19 mars–1 april (vilket verkar vara Norges enda fynd under 2009; artsobservasjoner.no). Se vidare notis i *Fåglar i Bohuslän* nr 2/2009.

1 ex Nöddökilen-Torgonö-Skärslätten, S-ad 15–17 mars (Matti Åhlund m fl).

Gravand *Tadorna tadorna*

Tre fynd som kanske kan kallas vinterfynd: 2 ex Bleket, Rönnäng, Tjörn 22 jan (Anders Lindegren). 1 ex Kråkudden, Hönö, Öckerö 8 feb (Bo Brinkhoff). 2 ex Breviks kile, Tjörn 11 feb (Krister Svanvik). Därefter rapporterad dagligen från 23 februari.

Ovanligt många septemberfynd (8 fynd av 1-2 ex, de flesta juv); bara två därefter: 1 ad Storö, Väderöarna, Tanum 30 okt (Lena Johansson, Ulf Linnell) och 2 ex str S Kråkudden, Hönö, Öckerö 24 nov (Roger Eskilsson m fl).

Ansamlingar av fler än 50 ex rapporterade från fyra lokaler: 87 ex Älgöleran, Strömstad 13 mar (Matti Åhlund). 61-72 ex Hjälmsvik, Kalvöfjorden, Orust 30–31 mar (Thomas Liebig). 53-59 ex Torslandaviken, Hisingen 11-15 apr (Thomas Karlsson).

[Mandarinand] *Aix galericulata*

Ett fynd 2009: 1 hane Torslandaviken, Hisingen 17 april (Christer Welander). Enstaka fynd har gjorts så gott som årligen under 2000-talet.

Bläsand *Anas penelope*

Häckning konstaterades åter i Smörsundsdammen, Koön, Kungälv, där två adulta med 2 dunungar sågs 11 och 14 juli (Ronny Nilsson). Detta är den åttonde säkra häckningen i Bohuslän. Bläsänder fanns också på plats i Torslandaviken och Tofta kile hela häckningsperioden, men utan att några häckningskriterier högre än permanent revir noterades. Fyra fynd gjordes i januari–februari och fem i december:

1-2 ex Hålkedalskilen, S-ad 2 jan och framåt (Lars Åke Karlgren). 1 hane Härön, T-n 2 jan (Lasse Svensson). 1 hona Kyrkoruinens båtslip, Ytterby, K-v 8 jan (Peter Strandvik). 1 ex Breviks kile, T-n 21 jan (Krister Svanvik, Anders Lindegren). 1 ex Torslandaviken, H-n 1 dec (Bo Brinkhoff). 2 ex Hålkedalskilen, S-ad 7 dec (Lars Åke Karlgren). 3 ex Hökälla, H-n 7–9 dec (Martin Oomen, Bo Brinkhoff, Ingvor Svensson). 1 hane Runsvallen, Ytterby, K-v 21 dec (Lars Gustafsson). 1 ex Kärrsviken, Rörö, Ö-ö 31 dec (Elon Wismén, Jan-Åke Noresson).

Snatterand *Anas strepera*

Minst 5 par häckade vid Tofta kile, Kungälv (Peter Hvass m fl), där kullar med med 5, 3, 7, 6 resp 4 pulli noterades. Till skillnad mot 2008 blev många ungar flygga, tack vare högre vattenstånd under sommaren detta år. Sammanlagt är nu minst 23 kullar noterade totalt i Bohuslän sedan 2003, då den första säkra häckningen konstaterades, samtliga från Tofta kile.

Par visade sig också stadigt under häckningstid vid Torslandaviken, Hisingen (3 par), Ejgdetjärnet, Tanum (1 par) och Lycke skärgård, Kungälv (2 par).

Årets första fåglar noterades vid Torslandaviken redan den 8 mars (Uno Unger) och höstens sista på samma lokal 1 november (Johan Frölinghaus).

Kricka *Anas crecca*

Rapporterad med häckningskriterier från 14 lokaler, men kullar noterade bara vid Kårsund, Klövedal, Tjörn (Per Undeland) och Tofta kile, Kungälv (Peter Strandvik).

Inga **ansamlingar** över 500 ex noterades under året (vilket inte har inträffat på länge). Över 200 ex rapporterades från tre lokaler:

Orrevikskilen, S-ad 200-225 ex 24–30 aug (Lars Åke Karlgren, Matti Åhlund). 200-400 ex Galtölera, T-m 1 sep–26 okt (Matti Åhlund, Lars Åke Karlgren). 225-460 ex Tannamskilen, T-m 1–24 sep (Matti Åhlund, Göran Sivemark).

Övervintrande krickor återfanns på fyra lokaler i januari–februari, och i december rapporterades fåglar från två lokaler:

Hålkedalskilen, S-ad 1-3 ex 1–18 jan (Lars-Åke Karlgren); Kyrkoruinens båtslip, Ytterby, K-v 1 hane 7–21 jan (Peter Strandvik); Bruksdammarna, M-l 2 honf 4 feb (Lennart Hermansson); Runns vatten, Slussen, O-t 1-6 ex 2–14 feb (Thomas Liebig m fl); Hålkedalskilen, S-ad 2-14 ex 7–21 dec (Lars-Åke Karlgren); Kråkudden, Hönö, Ö-ö 1 hona 24 dec (Björn Dellming).

Gräsand *Anas platyrhynchos*

Över 1000 individer rapporterades från tre lokaler, alla i norra Bohuslän: 1300 ex Strömsvattnet, Strömstad 29 mar (Lars Åke Karlgren). 1100-1700 ex Orrevikskilen, Strömstad 26–30 aug (Matti Åhlund). 1480 ex Tannamskilen, Tanum 1 sep (Matti Åhlund). 1100-1500 ex Galtölera, Tanum 17 sep–26 okt (Matti Åhlund, Lars Åke Karlgren). 1300 ex Nöddökilen, Strömstad 1 dec (Sune Westman). Detta är normala siffror för de senaste åren, i motsats till krickan som förkom i betydligt blygsammare antal än brukligt.

Stjärtand *Anas acuta*

Inga iakttagelser som tyder på häckning. Arten har heller aldrig konstaterats häcka i Bohuslän. Få fynd i juni–juli: 1 hona Torslandaviken 7 juni (Stefan Svanberg). 1 hane str S Kråkudden, Hönö 19 juni (Ola Bäckman m fl). 1 hane och 2 honfärgade Hjälmsvik, Kalvöfjorden, Orust 23–24 juli (Thomas Liebig m fl).

Arten sågs mellan 1 mars och 28 november, tre **vinterfynd** frånräknade:

1 hane Mollön, Herrestad, U-a 8 feb (Lars Viktorsson, Samuel Almestål). 1 hane Munkedal 27 dec (Joachim Thelin). 1 hona Lilla Varholmen, Torslanda, H-n 29 dec (Johan Svedholm).

Största ansamlingen: 30 ex Orrevikskilen, S-ad 24 aug (Lars Åke Karlgren).

Årta *Anas querquedula*

På fem lokaler fanns årtor med permanenta revir, dock utan att häckningar kunde konstateras: Skogomedammen, Hökälla, Hisingen (1 par, där honan försvann i början av maj), Öxnäs, Hisingen (1 par + 1 hane), Tofta kile, Kungälv (1 par, där honan försvann i början av maj, dessutom 1 ex 8 juli och 10–16 augusti), Dyröds våtmark, Romesjön, Kungälv (1 par) och Ejgdetjärnet, Tanum (som mest 4 hanar och 2 honor, dessutom 1 hona 28 juni).

Övriga fynd: 1 par Kollungeröd vatten, O-t 10 apr (Bertil Berntsson, Lasse Svensson). 1 par Orrevikskilen, S-ad 12–13 apr (Martin Kvarnbäck, Lars Åke Karlgren, Göran Silvemark). 2 par Kilen, Rossö, S-ad 17 apr (Martin Kvarnbäck). 1 par Lagmansholmen, H-n 25 apr

(Johan Svedholm). 1 par Galtölera, T-m 25 apr (Matti Åhlund). 1 hane Torslandaviken, H-n 26 apr–2 maj (Olof Armini). 1 hane Breviks kile, T-n 27 apr (Per Undeland, Krister Svanvik, Anders Lindegren). 1 par Trälebergs kile, L-l 13 maj (Mats Tunsvik, Willy Johansson). 1 hane Tjurholmen, K-v 16 jun (Kjell Wallin). 2 honf Breviks kile, T-n 3 aug (Per Undeland).

Skedand *Anas clypeata*

Observerad regelbundet under häckningstid på fem lämpliga häckningslokaler (dvs häckningskriteriet permanenta revir): Torslandaviken, Hisingen (2-3 par), Hökälla, Hisingen (2 par), Tofta kile, Kungälv (1 par), Kollungeröd vatten, Orust (1 par) och Ejgdetjärnet, Tanum (1-2 par). Någon häckning konstaterades emellertid inte, men honor var tidvis försvunna på samtliga lokaler, vilket kan tyda på häckningsförsök. Torslandaviken hyser också ruggande skedänder, som mest sågs 10 ex under sommaren (varav minst 7 hanar). Årets första skedand i Bohuslän sågs 30 mars och den sista 20 november (näst sista 4 oktober).

Högt antal: 30 ex rast Bringebärsholmen, Ryskärsfjorden, K-v 25 apr (Karl-Johan Bondeson).

Tillägg: Ett par häckade på Långholmen NV om Öckerö under 1999. Den 12 juni det året ringmärkte Arne Persson den häckande honan. Även Björn Zackrisson var och tittade på häckningen. (Tommy Järås i e-brev). Häckning av skedand har bara konstaterats vid omkring fem tillfällen i Bohuslän.

Brunand *Aythya ferina*

Som vanligt en del sommarfynd, men inga misstankar om häckning. Några kända häckningar av brunand finns heller inte från Bohuslän överhuvudtaget. I Torslandaviken på Hisingen ses emellertid arten året om. Högsta dagsnoteringen per månad på denna lokal 2009: jan 5 ex, feb 6, mars 27, apr 3, maj 1, juni 10, juli 17, aug 22, sep 13, okt 58, nov 81, dec 80. Siffrorna under vinterhalvåret var betydligt högre för några år sedan. Det högsta antal brunänder som noterats i Torslandaviken genom åren är 250 ex (hösten 1987 och 2002, rrk Göteborg). Sommarfynd utanför Torslandaviken: 2 hanar Kollungeröd vatten, Orust 14 juli och 12 augusti (Bertil Berntsson).

Vigg *Aythya fuligula*

Inga konstaterade häckningar, men par i lämplig häckningsbiotop har rapporterats från minst fem lokaler. Ansamlingar på minst 100 ex registrerades på 13 lokaler, som mest inräknades 200 ex och detta vid tre tillfällen: Nedre Norgården, Lilla Askerön, Tjörn 31 jan (Thomas Liebig m fl), Uddevalla hamn 4 mar (Hans Petersson, Jan Johansson) och Trankoket, Mjörn, Tjörn 28 dec (Peter Nilsson, Hans Petersson).

Bergand *Aythya marila*

Sparsam vinterand i Bohuslän, månadsfördelning för 2009: jan 5 fynd (9 ex),

feb 1 (14), mars 1 (14), apr 3 (5), maj 7 (18), juni 0, juli 1 (1), aug 0, sep 0, okt 4 (12), nov 9 (31) och dec 6 (24). **Sommarfyndet:** 1 hane str S Kråkudden, Hönö 23 juli (Peter Hamrén). **Största flocken:** 14 ex Säby ö, Tjörn 15–17 feb (Petra Söderqvist m fl).

Praktejder *Somateria spectabilis* Rr (ej ad hane)

Ett fynd även i år, det 58:e (70 ex) i Bohuslän: 1 adult hane sträckte mot S vid Rörö, Öckerö 27 november (Magnus Rahm).

Alförrädare *Polysticta stelleri* Rr (ej ad hane)

Äntligen en alförrädare, efter fyra års frånvaro! Bohusläns 44:e fynd (64 ex): 1 hane vid Hönö huvud, Hönö, Öckerö 10–20 mars (*Jon Håkansson, Per Björkman m fl).

Alfågel *Clangula hyemalis*

Observerad i låga antal under våren fram till 9 maj. En sommarobs: 1 ex mot S vid Kråkudden, Hönö, Öckerö 21 juli (Roger Eskilsson m fl). Därefter rapporterad från 22 september. Största flocken under året: 20 ex rastande Haby bukt, Ramsvikslandet, Sotenäs 20 april (Hans Petersson, Kenneth Johansson).

Sjöorre *Melanitta nigra*

Fyra dagssummor över 1000 ex finns från vårsträcket vid Kråkudden, Hönö, Öckerö: 1360 ex str S 9 apr (Roger Eskilsson). 1735 ex str S 19 apr (Peter Hamrén, Per Björkman). 1293 ex str S 25 apr (Björn Dellming, Mikael Molin). 1887 ex str S 26 apr (Per Björkman).

Dessutom noterades 1340 ex rastande sjöorrar vid Hyppeln, Öckerö 13 dec (Magnus Unger). Så här stora rastande flockar är mycket sällsynta i Bohuslän.

Knipa *Bucephala clangula*

Tre observationer av fler än 500 ex: 560 ex Hjälmsvik, Kalvöfjorden, Orust 29 juli (Stefan Olsson). 850 ex Kärreberg, Kalvöfjorden, Orust 13 aug (Per Björkman). 500 ex Apelgårds kile, Mjörn, Tjörn 30 dec (Per Undeland).

Salskrake *Mergus albellus*

Vårens sista salskrake rapporterades från Torslandaviken, Hisingen 18 april (Niklas Aronsson) och höstens första vid Fotö, Öckerö 18 oktober (Magnus Rahm). Sommarfynd är ovanliga i Bohuslän, men 2009 gjordes ett: 1 hane Torslandaviken 30 juni–2 juli (Ola Wennberg m fl).

Största ansamlingarna: 100 ex Trankoket, Mjörn, T-n 10–11 jan (Thomas Liebig m fl). 76 ex Torslandaviken, H-n 15 mar (Daniel Gustafsson). 70 ex Trankoket, Mjörn, T-n 19–23 dec (Thomas Liebig m fl).

Småskrake *Mergus serrator*

Årets högsta antal, som vanligt i övernattningsflockar under hösten: 200 ex Brevik, Syd-Koster, Strömstad 12 aug (Anders Grönvall). 200 ex Ödsmåls kile, Kungälv 15 sep och 1 nov (Peter Strandvik, Lars Gustafsson). 250 ex Ödsmåls kile, Kungälv 23 nov (Peter Strandvik). Inga konstaterade inlandshäckningar.

Storskrake *Mergus merganser*

Höga antal: 110 ex rast Stockholmarna, Nordre älvs fjord, Kungälv 1 jan (Kåre Ström). 105 ex Kornhalls färjeläge, Harestad, Kungälv 31 jan (Peter Strandvik). 200 ex Nordreälvstranden, Öxnäs, Hisingen 15 mar (Nils Abrahamsson). 110 ex Runsvallen, Ytterby, Kungälv 20 mar (Lars Gustafsson). 100 ex rast Slätten, Säve, Hisingen 21 mar (Tommy Järås). 250 ex Kvillehed, Nordre älv, Hisingen 20 dec (Per Björkman).

Järpe *Bonasa bonasia*

Årets rapporter kommer från Bredfjället, Lane-Ryr i Uddevalla, Kärnsjön och Kynnefjäll (Munkedal), Svartedalen (Stenungsund) och Skaftö (Lysekil).

Som mest 2 ex Bredfjället (lokalen oftast Stendammen), U-a 6 jan–28 mar (Lasse Svensson, Owe Hougström, Tommy Ek m fl). 1 ex Berghagen, Lane-Ryr, U-a 27 maj (Hans Petersson). 1 ex Stordalstjärnet, Kynnefjäll, M-l 19 apr (Joachim Thelin). 1 hona Valbergsmossen, Kärnsjön, M-l 9 jun (Matti Åhlund). 1 ex Stendammen, Bredfjället, U-a 28 okt (Stefan Oscarsson). 1 ex Nedre Långevatten, Svartedalen, S-nd 28 nov (Magnus Larsson). 1 ex Stuveröd, Skaftö, L-l 5 dec (Anders Balksten).

Orre *Tetrao tetrix*

Tre fynd gjordes i kustbandet detta år: 1 hona Härmanö, Orust 22 februari (Lasse Svensson), 1 hane Kållekärr, Stenkyrka, Tjörn 26 mars (Stefan Oscarsson) och 1 hona Tjurpannan, Tanum 14 juni (Fredrik Spak). Rapporter om enstaka eller ett fåtal spelande tuppar föreligger från flera håll i landskapet, främst från Bredfjället och Svartedalen. Fynd gällande tvåsiffriga antal redovisas nedan.

Som mest 15 hanar Bredmossen, Kynnefjäll, M-l 1 apr (Joachim Thelin). 11 hanar (+6 honor) Tolvmannstegen, Skee, S-ad 19 apr (Jörgen Persson).

Tjäder *Tetrao urogallus*

Ett antal rapporter om observationer av enstaka eller två-tre fåglar finns från flera håll, men inga som gäller häckning eller spelande tuppar. Två fynd gällande fler än 5 ex redovisas nedan. Den tupp som höll till inne i Munkedals samhälle i slutet av 2008 fanns fortfarande kvar i början av februari.

3 hanar och 4 honor Hallefjäll, Lur, T-m 21 apr (Johan Ahlén). 3 1K hanar+3 honor kring Stora Valeklintsvattnet, Hjærtum, L-E 26 aug–8 sep (Ingemar Strid).

Smålom i Båveån vid Hasselbacken, Uddevalla 6 juli 2009. Foto: Lennart Hermansson.

Rapphöna *Perdix perdix*

Mellan 2005 och 2009 har 13 till 18 fynd rapporterats årligen i Bohuslän. Fynden under denna period har fördelat sig på Orust 20, Kungälv 13, Uddevalla 11, Sotenäs 8, Tjörn 8, Hisingen 6, Stenungsund 3, Tanum 2, Öckerö 2, Munkedal 1, Lysekil 1, Lilla Edet 1 och Strömstad 0. En stor del av observationerna består troligen av fåglar som är uppfödda och utsatta för jaktändamål.

Vaktel *Coturnix coturnix*

Sjutton spelande vaktlar, varav 13 på Hisingen, innebär en tangering av den näst högsta årssumman någonsin i Bohuslän. Rekordåret 2007 hördes 34 ex och 2003 också 17 ex. Arten har nu varit årlig sedan 1994. Ett diagram över förekomsten under perioden 1965–2007 finns i *Fåglar i Bohuslän* nr 1/2008. Fynddetaljer för 2009 återfinns nedan.

Spelande fåglar: 1 ex Bärby Övergård, Säve, H-n 15 maj (Dennis Kraft m fl). 1 ex Lagmansholmen, Säve, H-n 16 maj (Ingvor Svensson). 1 ex Forshälladalen, U-a 23 maj (Hans Petersson). 1 ex Askesby, Säve, H-n 29 maj (Ingvor Svensson). 1 ex Tjurholmen, Romelanda, K-v 16–17 jun (Kjell Wallin, Stefan Malm, Petra Söderqvist). 4 ex Bärby, Säve, H-n 25 jun–6 jul (Uno Unger m fl). 1 ex Näsingåsen, S-ad, 28 jun (Folke Bengtsson). 2 ex Alleby, Björlanda, H-n 28 jun (Magnus Persson). 1 ex spelande Åseby, Säve, H-n 28 jun (Johan Svedholm). 2 ex Trädet, Säve, H-n 28 jun–1 jul (Roger Eskilsson m fl). 1 ex Öxnäs, Säve, H-n 28 jun–15 jul (Johan Svedholm m fl). 1 ex Näs, Kollungeröd vatten, O-t 22 aug (Magnus Larsson).

Smålom *Gavia stellata*

Inlandsobservation under häckningstid: 1 ex Sannesjön, Munkedal 8 juni (Lennart Hermansson). Tre adulta smålommar sågs för övrigt fiska i samma sjö 31 maj 2003 (och en av dessa flög västerut när den lämnade sjön). Det kan förstås vara dalsländska fåglar som fiskar i Sannesjön, men häckning på den bohuslänska sidan kan inte uteslutas (se nedan!). Fisketurerna lär sällan sträcka sig längre än 10 km från häckningstjärnet.

En adult (ruggande?) smålom som höll till i Bäveån i Uddevalla centrum 4–16 juli förtjänar också att nämnas (Sören Salling m fl; se foto på föregående sida).

Äldre häckningsuppgifter: Ett smålomspår häckade i ett tjärn på Kynnefjäll 2004 (en unge kläcktes); fåglar sågs i tjärnet även 2003 (Stig Herner genom Mats Eriksson). Så länge rykten om en häckning i norra Bohuslän under 1980-talet inte är bekräftade, utgör detta den första kända häckningen i landskapet sedan 1940-talet. Sannesjön ligger emellertid lite väl långt bort från 2004 års häckningslokal för att fungera som fiskesjö för detta par.

Svartnäbbad islom *Gavia immer*

Totalt rapporterades 22-23 ex, vilket är den näst högsta siffran som noterats i Bohuslän (25 ex 2008 är rekordet). Av dessa observerades 5 ex under våren (den sista 13 maj) och 16-17 under efteråret (den första 4 oktober). **Månadsfördelning:** januari 1 ex, mars 1 ex, april 2 ex, maj 2 ex, oktober 3 ex, november 11-12 ex och december 2 ex. Alla fynd utom två handlade om sträckande lommar.

Inte mindre än 3 ex sträckte söderut förbi Kråkudden, Hönö, Öckerö 24 november (Kristoffer Nilsson, Claes-Göran Ahlgren). Endast två rapporter som inte handlade om sträckande lommar: 1 ex stationär Kråkudden, Hönö, Öckerö 8 april (Stefan Svanberg) och 1 2K+ födosökande Valnäs, Nord-Koster, Strömstad 2 december (Lars Åke Karlgren). Om islommarnas uppträdande på Västkusten står att läsa i *Fåglar i Bohuslän* nr 2/2008.

Vitnäbbad islom *Gavia adamsii*

Tre fynd under året, samtliga från våren. Fjärde året i rad med en årssumma av tre ex, en låg siffra jämfört med de sex första åren på 2000-talet (medianen 2000–2005 var 11 ex). Om islommarnas uppträdande på Västkusten står att läsa i *Fåglar i Bohuslän* nr 2/2008.

1 ad Kråkudden, Ö-ö 30 apr (Stefan Svanberg). 1 ad str N Vallerö, O-t 13 maj (Owe Hougström, Jan Johansson, Stefan Oscarsson). 1 ad str S Kråkudden, Ö-ö 24 maj (Lars Eric Rahm).

Smådopping *Tachybaptus ruficollis*

Rapporterad med häckningskriterier från 17 lokaler med totalt 21-22 par. Lokaler listas nedan med antal par/häckningskriterium och observationsintervall.

Beståndet av smådopping i Bohuslän torde omfatta minst 30 par (Peter Strandvik).

Tanum (2 lokaler): Gultjärn, Sannäs 1 par/2 kullar 26 maj–25 jul (Lennart Appelqvist). Ejgdetjärnet, Kämpersvik 4-5 par/minst 3 kullar 2 apr–26 okt (Jan Artursson m fl). **Munkedal** (1 lokal): Hensbacka, Foss 1 par/bobygge 9 maj (Joachim Thelin). **Uddevalle** (1 lokal): Egerstensdammen /Fossendammen, Bokenäs 1 par/1 kull 20 maj–9 aug (Per Stensland, Nisse Henriksson, Hans Petersson). **Orust** (2 lokaler): Morlanda dammar 1 par/1 kull 28 aug–20 sep (Stefan Oscarsson). Skogsvattnet, Varekilsnäs 2 par/permanent revir 12 apr–21 maj (Bertil Berntsson). **Tjörn** (1 lokal): Prästedammarna, Stenkyrka 1 par/1 kull 24 maj (Petra Söderqvist). **Stenungsund** (1 lokal): Dyfjäll, Svartedalen 1 par/1 kull 2 apr–22 maj (Lennart Samuelsson, Magnus Larsson). **Lilla Edet** (1 lokal): Terås grustag, Hjærtum 1 par/permanent revir 11 apr–28 jun (Lasse Svensson m fl). **Kungälv** (5 lokaler): Varbergsdammen, Ytterby 1 par/ruvande 5 apr–5 maj (Lars Davidsson m fl). Tranevatten, Svartedalen 1 par/1 kull 3 jun (Johan Svedholm). Kristiansborg, Lycke 1 par/2 kullar 9 apr–11 jul (Peter Hvass, Fredrik Pilsmedh). Tofta kile 1 par/1 kull 8 apr–2 dec (Peter Hvass m fl). Smörsundsdammen, Koön 1 par/1 kull 10 apr–20 jul (Peter Strandvik, Ronny Nilsson). **Hisingen** (3 lokaler): Torslandaviken 1 par/1 kull 1 jan–13 dec (Stig Fredriksson m fl). Skogomedammen, Hökälla 1 par/permanent revir 11–23 apr (Mats-Erik Eriksson, Martin Oomen). Svarte mosse 1 par/varnande 11 apr (Magnus Persson). **Tvåsiffrigt under vinterhalvåret**: 10 ex Nordströmmarna, Dragsmark 25 jan (Ingemar Strid). 12 ex Nordströmmarna, Dragsmark 18 okt (Ingemar Strid). 10-15 ex Torslandaviken, H-n 5 sep–8 okt (Marinko Karabatic m fl). 12 ex Sundet, S-nd 19 dec (Thomas Liebig, Martin Samuelsson).

Skäggdopping *Podiceps cristatus*

Skäggdoppingspar i lämplig häckningsmiljö har rapporterats från tio lokaler med tillsammans knappt 30 par, vilket motsvarar ungefär halva det bohuslänska beståndet (se Rune Hixéns inventering 2006, presenterad i *Fåglar i Bohuslän* nr 2/2007). I samband med den trastsångare som sjöng vid Sandvik vid Idefjorden avslöjades också en häckningslokal som undgått vår kännedom; där finns sedan länge häckande skäggdoppingar (Lasse Hallenfur).

Ansamlingar över 100 ex: 112-150 ex Kalvöfjorden, Orust 2–23 aug (Thomas Liebig m fl).

Svarthakedopping *Podiceps auritus*

Ett gäng svarthakedoppingar ruggar och övervintrar troget i Kalvöfjorden-Halsefjorden söder om Orust. Årets högsta noteringar var 15 ex Södra Hjälmsvik, Kalvöfjorden 28 aug (Stefan Oscarsson, Torbjörn Arvidsson), samt 8 ex Halsefjorden 20 nov (Per Björkman, Kristoffer Nilsson) och 28 nov (Ingvor Svensson). Ett **sommarfynd**: 1 adult Ödsmåls kile 19 juli (Peter Hvass m fl). För övrigt sågs enstaka individer från nyår fram till 29 mars, samt från 21 augusti och året ut.

Svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis* Rr

Inte mindre än fyra fynd under året: 1 ex Röds sund, Hönö, Öckerö 23–28 jan (Monica Brink m fl). 2 ex Torslandaviken, Hisingen 25 apr (Ola Wennberg m fl). 2 ex str S Hönö, Öckerö 5 maj (Tina Widén m fl). 2 ad och 1 1K Kalvöfjorden,

Orust 22–28 aug (Thomas Liebig, Christer Lind, Stefan Oscarsson m fl), dessutom 1 ex 6 sep (Stefan Avenfors).

Januarifynd är mycket ovanliga, fågeln vid Hönö var Sveriges tredje januarifynd genom tiderna (rrk Gbg) och Bohusläns andra. Vinterdoppingen var det första fyndet i Öckerö kommun och följdes som synes av ytterligare ett i maj, som dessutom var det första av sträckande svarthalsad dopping i Bohuslän.

Sammanlagt är nu 28 fynd av 54 fåglar gjorda i Bohuslän. Kalvöfjorden och Torslandaviken svarar tillsammans för 20 av fynden. Ruggande fåglar har rapporterats så gott som årligen från Kalvöfjorden under de senaste tio åren; sannolikt är det delvis samma fåglar som återkommer, varför antalet fynd i strikt mening bör vara något lägre än det ovan angivna.

Stormfågel *Fulmarus glacialis*

Under året rapporterades omkring 2000 ex, de flesta i september–oktober (uppenbara dubbelrapporteringar frånräknade). Månadsfördelning: januari 4, februari 1, mars 28, april 14, maj 87, juni 29, juli 167, augusti 110, september 719, oktober 868, november 19 och december 0. Högsta dagssumman på en enskild lokal: 153 ex mot S Kråkudden, Hönö, Öckerö 4 oktober (Mikael Molin m fl).

Gulnäbbad lira *Calonectris diomedea* Rr

Fyra gulnäbbade lror är tangerat årsrekord: 1 ex Kråkudden, Hönö, Öckerö 21 juli (Tina Widén m fl). 1 ex Kråkudden, Hönö 31 juli (Andreas Karlsson, Johannes Hermundsson, Roger Eskilsson m fl). 1 ex Hållö, Sotenäs 31 juli (Jörgen Olsson, Jan Johansson, Lennart Hermansson, Owe Hougström, Peter Nilsson, Stig Giaever). 1 ex Tångevik, Ramsvikslandet, Sotenäs 3 oktober (Jan Artursson). Därmed har 33 ex setts i Bohuslän. Arten har nu påträffats årligen sedan 2001.

Grålira *Puffinus griseus*

Sammanlagt 48 exemplar, den femte högsta siffran genom alla år. Medianen för de föregående tio åren är 35 ex. Fåglarna fördelade sig på juli 1, augusti 2, september 28, oktober 16 och november 1. Kråkudden svarade för 32 fåglar och Ramsvikslandet för 12. Övriga fyra exemplar listas nedan. Grålirans uppträdande i landskapet 1967–2008 redovisades i *Fåglar i Bohuslän* nr 1/2009.

1 ex str Saltö, Saltö fjord, L-l 31 jul (Gunnar Johansson). 1 ex str NV Sydudden, Ramsö, Koster, S-ad 26 sep (Nils Abrahamsson). 2 ex str S Rörö, Ö-ö 7 okt (Magnus Unger).

Mindre lira *Puffinus puffinus*

Totalt registrerades 97 ex under året (uppenbara dubbelräkningar frånräknade), vilket är den högsta årssumman genom tiderna. Det tidigare rekordet är från 1998 och löd på 87 ex. Fåglarna fördelade sig på maj 2, juni 3, juli 64, augusti 22 och

september 6. Kråkudden stod för omkring två tredjedelar av individerna, och här noterades tre dagssummor med fler än tio exemplar: 18 ex 21 juli (Martin Alexandersson, Peter Hamrén, Tina Widén), 18 ex 31 juli (Andreas Karlsson, Patrik Bergdahl, Jan-Åke Noresson) och 12 ex 17 augusti (Jon Håkansson). Fynd i maj är ovanliga, men förekom alltså 2009: 2 ex str S Kråkudden 28 maj (Per Björkman). Mindre lirans uppträdande i landskapet 1967–2008 redovisades i *Fåglar i Bohuslän* nr 1/2009.

Balearisk lira *Puffinus mauretanicus* Rr

Bohusläns elfte och Sveriges tjugotonde baleariska lira observerades och fotograferades under året: 1 ex födosökande Måseskär, Orust 30 juli (Folke Sjöberg). Tidigare noterad 1998 med 2 ex, 2001 med 1 ex, 2003 med 4 ex, 2004 med 2 ex och 2008 med 1 ex. Balearisk lira räknades tidigare som en ras av medelhavslira.

Stormsvala *Hydrobates pelagicus* Rr

Fyra individer (3 3K+ och 1 2K) fångades i nät och ringmärktes på Måseskär utanför Orust 8 augusti (Kåre Ström, Owe Hougström, Jan Johansson). De tre äldre fåglarna spelade medan de satt i nätet, enligt Kåres kommentar. Med årets fångst har 80 stormsvalor registrerats i landskapet.

Klykstjärtad stormsvala *Oceanodroma leucorhoa*

Sex exemplar (4 obsdagar) är en lägre årssumma än normalt. Medianvärdet för de föregående tio åren ligger på 10 ex (variation 2–41 ex).

1 ex str S Hyppeln, Ö-ö 27 sep (Per Björkman). 3 ex str S Kråkudden, Ö-ö 4 okt (Markus Lagerqvist, Magnus Persson). 1 ex str S Kråkudden, Ö-ö 7 okt (Martin Widén). 1 ex str S Grosshamn, Ramsviklandet, S-s 7 okt (Hans Petersson).

Havssula *Morus bassanus*

Totalt rapporterades drygt 7000 ex (uppenbara dubbelrapporteringar frånräknade), vilket ligger nära medianvärdet för den föregående tioårsperioden (7500 ex, lägsta 1440 ex 1999, högsta 10800 ex 2008). Siffran fördelades på januari 13, februari 2, mars 260, april 75, maj 925, juni 6, juli 820, augusti 1450, september 1090, oktober 2200, november 230 och december 1.

Högsta antal: Minst 1200 ex str S Grosshamn, Ramsviklandet, S-s 7 okt 08:30–16:00 (Hans Petersson, Jan Johansson m fl). Omkring 500 str S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 7 okt 07:00–17:30 (Christian Cederroth, Magnus Rahm m fl).

Storskarv *Phalacrocorax carbo*

Storskarvs-kolonierna kontrollerades inte systematiskt under året, men de platser som besöktes avvek inte mycket från 2008; således uppskattningsvis nio

kolonier med ca 2500 bon. Tommy Järås skriver om storskarven som häckfågel på Västkusten i *Fåglar på Västkusten* nr 2/2010.

Toppskarv *Phalacrocorax aristotelis*

Förekomst och uppträdande som föregående år, dvs majoriteten av fåglarna återfanns i norra Bohuslän och gott om observationer under häckningstid. Häckplatsen på Soteskär i Sotenäs kommun kontrollerades inte 2009 (året innan fanns där åtta bon).

En adult individmärkt toppskarv sågs vid Mörholmen utanför Nord-Koster, Strömstad 15 september. Fågeln var märkt som häckande på ön Storekjør utanför Stavanger i Rogaland 25 maj 2009. Också 2008 visade sig en färgmärkt toppskarv i Strömstad; på ett skär SV om Saltö stod 21 november en fågel som sannolikt var märkt på ön Sklinna i Nord-Trøndelag (20 mil N om Trondheim). (Observationer: Matti Åhlund. Märkningsuppgifter: Tycho Anker-Nilssen.)

Högsta vinternoteringen: 215 ex Härmanö, O-t 27 jan (Lasse Svensson). **Högsta sommarsiffran:** 225 ex Ramskär-Segelskären, T-m 31 maj (Matti Åhlund, Ingemar Åhlund). **Höga efterårsnoteringar:** 1400 ex Ramskär-Segelskären, T-m 7 aug (Matti Åhlund). 220 ex Bonden-Tova, Skaftö, L-l 8 aug (Martin Larsson, Magnus Larsson). 200 ex Rörö, Ö-ö 2 okt (Ville Fagerström, Olof Persson). 268 ex Härmanö, O-t 1 nov (Lasse Svensson). 290 ex Havstenssunds skärgård, T-m 2 dec (Matti Åhlund).

Rördrom *Botaurus stellaris*

Två-tre vinterfynd, tre tillfälligt ropande hanar och ett höstfynd ger en årssumma på sex fynd (lika många ex). Därmed har minst 57 fynd gjorts i Bohuslän av tillsammans minst 60 ex.

1 ex Runns vatten, Slussen, O-t 14 feb–3 mar (Thomas Liebig, Christer Lind). 1 ex Lindesnäs, Nordre älv, H-n 28 feb (Lena Essedahl) och Älvängen, Harestad, K-v 28 feb (Per Arne Lindgren). 1 ex spel Lilla Hällungen, Svenshögen, S-nd 16–17 apr (*Lasse Svensson, Peter Strandvik, Owe Hougström). 1 ex spel Ejgdetjärnet, Kämpersvik, T-m 26 apr (Joachim Thelin). 1 ex spel Tofta kile, K-v 14 jul (Hans Petersson, Kenneth Johansson). 1 ex förbifl Svanvik, Valla, T-n 14 aug (Krister Svanvik).

Silkeshäger *Egretta garzetta* Rr

Tre fynd av ensamma fåglar under året: 1 ex Haby bukt, Ramsviklandet, Sotenäs 19 maj (*Joachim Thelin m fl) och sannolikt samma fågel vid Bottnefjorden, Tanum 23 maj (Hans-Olof Johansson). 1 ad Härholmen, Ryskärsfjorden, Kungälv 30 maj (Karl-Johan Bondeson). 1 ex Lökebergs kile, Kungälv 17 aug (Peter Strandvik, Peter Hvass, Petra Söderqvist).

Därmed har 18 fynd registrerats i landskapet med 1 ex 1970–79, 2 ex 1980–89, 3 ex 1990–99 och 12 ex 2000–2009. Månadsfördelningen är februari 1 ex, maj 13, juni 2, juli 1, augusti 2 och september 1 (fyndsumman från månaderna blir 20 eftersom två individer stannat över månadskiften).

Korrigerig: I *Fåglar i Bohuslän* nr 1/2007 behandlades de fyra observationerna under 2006 som ett fynd, har ändras till fyra för att stämma överens SOF:s bedömning i *Fågelåret 2006* (*Vår Fågelvärld*, suppl. 47, 2007).

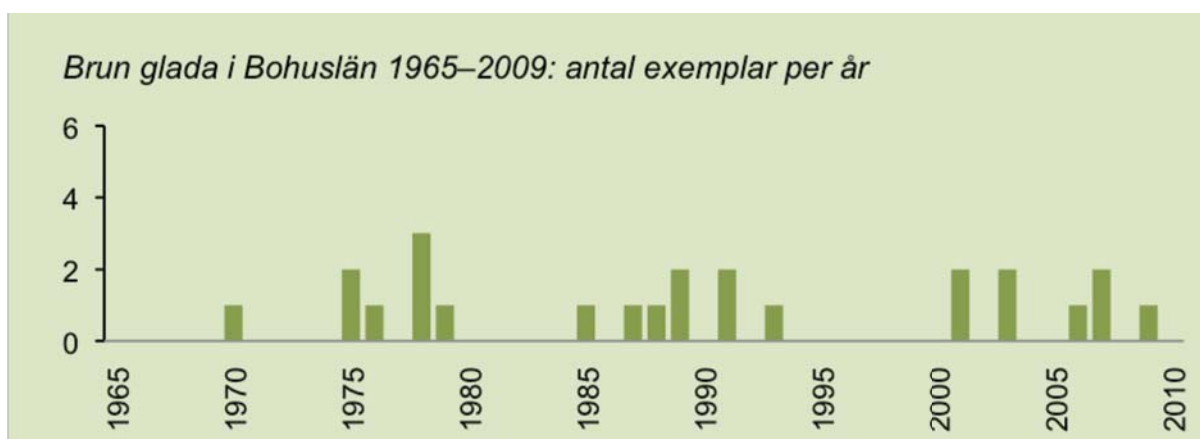
Ägretthäger *Egretta alba* Rr

Tre fynd (4 ex) noterades under året: 2 ex Ängholmen, Kalvöfjorden, Orust 20 maj (*Thomas Liebig, Stefan Avenfors, Petra Söderqvist, Stefan Oscarsson m fl). 1 ex vid Ragnhildsholmen, Hisingen 1 november (*Lars Erik Norbäck, Bengt Adamsson, Carl Jyker) och sannolikt samma fågel vid Sjöhed, Harestad, Kungälv 2 november (Peter Strandvik). 1 ex vid Nycklebykilen och Gullnäsholmen, Tjärnö, Strömstad 1–2 november (*Ottar Nøkleby, Matti Åhlund, Lars Åke Karlgren m fl). Därmed har 13 fynd av totalt 15 ex gjorts i Bohuslän.

Vit stork *Ciconia ciconia*

Fem fynd under året (med viss reservation för att samma individ kan vara inblandad i flera observationer): 1 ex Ramsfjorden, Fjällbacka, Tanum 31 maj (Eva Thorell). 1 ex Skönhammarsvägen, Stora Höga, Stenungsund 3 juni (Mats Raneström). 1 ex Trälebergs kile, Lysekil 26 juni (Anders Balksten). 1 ex Sandvik, Torslanda, Hisingen 27 juni (Jeanette Hagström, Per-Erik Hagström). 1 ex mellersta Bohuslän 9 augusti och året ut (se nedan för mer detaljer). Därmed har 42 fynd av totalt 51 vita storkar registrerats i Bohuslän sedan 1961.

Långstannarens turné startade antagligen vid Valön i Tanum 9 augusti (Jop van Zelm van Eldik). Möjligen tog den en tur till Dalsland 12–16 augusti för att sedan visa sig vid Mollön i Uddevalla 18–20 augusti. Därefter besökte storken Färlevsfjorden, Dingle, Jorefjorden och Åbyfjorden mellan 21 augusti och 12 oktober. Den 13 oktober dök fågeln upp vid Månsemyrs avfallsanläggning på västra Orust, och med soptippen som bas var storken kvar året ut och en bit in på 2010 (sista obs 2 mars). Under denna period besökte storken Breviks kile på Tjärn, Ellös, Morlanda och Varekil på Orust, samt Skaftö och Lyse i Lysekil. Det är möjligt, eller rent av troligt, att detta var samma stork som övervintrade

*Vit stork över Ellös, Orust 30 december 2009.
Foto: Hans Falklind (falknatur.se)*

vid søppelfyllinga i norska Hamar vintern 2008–2009. I media gick fågelns under namnet ”Sture Stork”.

Bivråk *Pernis apivorus*

Fenologi: Första noteringen är från 10 maj, sista för året från 20 september. Sträcket över Bredfjället bevakades sporadiskt av Lasse Svensson, och högsta dagssiffran är från 24 augusti då 39 ex passerade mot söder.

Brun glada *Milvus milvus* Rr

Ett fynd detta år: 1 ex Galtölera, Lur, Tanum 13 april (Matti Åhlund). Arten påträffades senast under 2007. Totalt har nu 23 fynd (24 ex) gjorts i landskapet. Dessa fördelar sig på Uddevalla 9 fynd, Tanum 3, Orust 3, Munkedal 2 (3 ex) och vardera ett fynd i Sotenäs, Lysekil, Tjörn, Stenungsund, Kungälv och Hisingen. Över året har fynden fördelat sig enligt följande: april 5, maj 9, juni 5, juli 1 (2 ex) och augusti 3. Bohusläns första brun glada observerades vid Stora Hällungen i Stenungsund 7 juni 1970. Uppträdandet i landskapet därefter framgår av diagrammet på föregående sida.

Röd glada *Milvus milvus*

Fantastiska 29 fynd gjordes under perioden 8 mars–4 juli, samt 3 fynd mellan 2 augusti och 6 september. Samtliga gällde ensamma fåglar, förutom det par som

uppehöll sig i lämplig häckningsbiotop i Strömstads kommun 19 april–25 juni (Lars Åke Karlgren, Stefan Karlsson m fl). Fynden har som vanligt en tydligt sydlig tyngdpunkt, men det eventuella etableringsförsöket skedde i norr...

Totalt har alltså ca 33 ex rapporterats under 2009, den högsta årssumman någonsin (det tidigare rekordet, 25 ex, är från 2005). Det verkliga antalet fåglar som besökt landskapet under året är säkerligen betydligt lägre. Ett diagram över artens förekomst i landskapet finns i *Fåglar i Bohuslän 1/2007*. Antal ex per kommun:

S-ad	T-m	S-s	M-l	L-l	U-a	L-E	O-t	T-n	S-nd	K-v	H-n	Ö-ö	Totalt
5	1	0	0	3	1	0	2	2	5	5	8	1	33

Havsörn *Haliaeetus albicilla*

På *Svalan* finns 248 rapporter om arten under 2009, flertalet gällande ensamma fåglar, och de är från årets samtliga månader. Fynden under maj–augusti redovisas nedan. Högsta rapporterade antalet var 6 ex, som sågs samtidigt från Toröd, Klövedal, Tjörn 31 december (Per Undeland); åldersfördelningen bland dessa var 2 adulta fåglar, 1 3K, 2 2K och 1 1K.

Fynd under maj–augusti: 1 3K Kollungeröd vatten, O-t 15 maj (Fredrik Spak m fl). 1 ex Rörö, Ö-ö 21 maj (Håkan Ydregården). 1 ex Knarrevik, Dynekilen, S-ad 22 jun (Matti Åhlund). 1 2K+ Kollungeröd vatten, O-t 28 jun (Bertil Berntsson). 1 ad Stranderäng, Åbyfjorden, L-l 29 jul (Joachim Thelin). 1 ad Nöddökilen, S-ad 30 aug (Matti Åhlund).

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

Fem konstaterade häckningar (Kungälv 3, Hisingen 1 och Orust 1), en misslyckad (Kungälv) och ett häckningsförsök (Strömstad) blev årets facit. En mängd andra observationer under häckningstid och i lämplig biotop finns också från andra delar av landskapet, och samtliga kommuner hade sådana noteringar, men som vanligt stod Hisingens och Kungälvs älvstränder för flertalet obsar. **Fenologi:** Första vårobsen gjordes 28 mars, sista för hösten 23 oktober.

Blå kärrhök *Circus cyaneus*

Precis som under 2008 gjordes flera fynd i Hisingens bohusdel och i Kungälv under **januari–februari**; minst 4-5 individer bör ha varit inblandade. Norr därom sågs under samma period 4 ex; se nedan för fynddetaljer. Fem **sommarfynd** föreligger detta år, bland annat 1 par i Kungälv; se nedan för fynddetaljer. Från **december** rapporteras 4 fynd från Kungälv och 1 från Hisingen, samtliga gällande ensamma honfärgade blåhökar. Därutöver gjordes ett decemberfynd vardera från Tjörn, Orust och Öckerö, också dessa handlade om honfärgade fåglar; se nedan.

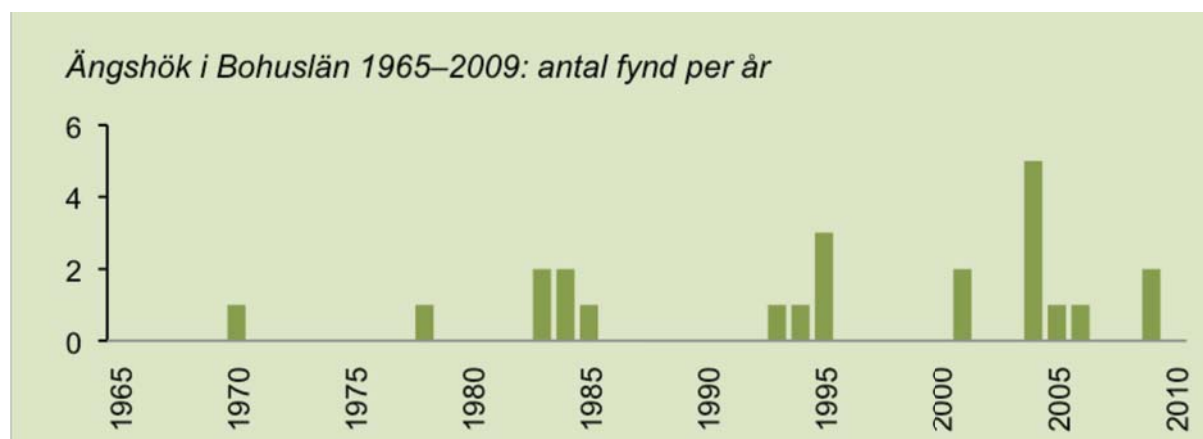
Fynd norr om H-n/K-v under jan–feb: 1 hane Amborsröd, Askum, S-s 6 jan (Hans Petersson, Kenneth Johansson m fl). 1 hona Dingle, M-l 13 jan (Elvor Ohlin, Jan Ohlin). 1 honf Klövedal, T-n 31 jan–7 feb (Owe Hougström, Lars Viktorsson, Anders Lindegren m fl). 1 hane Ramsön, Jörlanda, S-nd 14 feb (Håkan Aronsson). **Sommarfynd:** 1 par Honeröds gård, Romelanda, K-v

5 jun (Christer Niklasson). 1 ad hane Glose Brattegård, K-v 17 jun (Karl-Johan Bondeson). 1 hane Gunnesby, Säve, H-n 24 jun (Hans Börjesson). 1 honf Prästevattnet, Näsinge, S-ad 2 jul (gnm Stefan Karlsson). 1 hona Lycke, K-v 30 jul (Christer Lind). **Fynd utanför K-v/H-n under dec:** 1 honf Källekärr-Sibräcka-Breviks kile, T-n 1–18 dec (Krister Svanvik, Anders Lindegren, Nils-Erik Nilsson m fl). 1 honf Vräländ, O-t 7 dec (Stefan Oscarsson). 1 honf mot S Hyppeln, Ö-ö 13 dec (Magnus Unger).

Ängshök *Circus pygargus* Rr

Två fynd under året. En honfärgad fågel sågs på Vallerö, Orust 13 maj (Stefan Oscarsson, Owe Hougström, Jan Johansson) och en 3K+ hona sträckte österut vid Torslandaviken, Hisingen 5 september (Björn Dellming). Med dessa fynd har 23 fynd (av totalt 26 ex) nu gjorts i Bohuslän.

Arten har faktiskt häckat en gång i landskapet, nämligen i Tanum 1993 (med två ungar som resultat). Kommunvis fördelning av fynden: Kungälv 6, Orust 5, Hisingen 4, Uddevalla 3, Strömstad 2, Öckerö 2 och Tanum 1 (4 ex). Överlägset flest fynd har gjorts i maj, vilket framgår av månadsfördelningen: april 1, maj 17, juni 3, juli 2, augusti 2 och september 1 (observera att häckningen ger fynd i maj t o m augusti). Det första fyndet i landskapet utgörs av en adult hane vid Kvillängen på Hisingen 18 maj 1970.

Fjällvråk *Buteo lagopus*

Två uppgifter om insträckande fåglar förtjänar att omnämnas: 7 ex mot NO vid Härmanö, Orust 19 april (Lasse Svensson) och 6 ex mot NO vid Hållö, Sotenäs 1 maj (Jan Artursson, Thomas Ring). **Fenologi:** Sista fjällvråken för våren sågs 15 maj, första för hösten 6 september.

Kungsörn *Aquila chrysaetos*

Sjutton kungsörnar har rapporterats under året, vilket är ett tämligen normalt resultat. Vårens sista sågs 6 maj, medan höstens första dök upp 4 oktober. Fördelning mellan kommunerna (antal ex): Strömstad 5, Tanum 2, Munkedal 4, Uddevalla 4 och Hisingen 2. Som vanligt var de flesta yngre fåglar.

Ung jaktfalk på Buskär, Sotenäs 11 september 2009. Foto: Peder Kinberg.

Fiskgjuse *Pandion haliaetus*

Fenologi: Första vårobsen 29 mars, senaste höstobsen 24 oktober.

Stenfalk *Falco columbarius*

Inga vinter- eller sommarfynd har rapporterats. **Fenologi:** Arten sågs under perioden 6 mars–18 maj och 4 augusti–9 november.

Lärkfalk *Falco subbuteo*

Sammanlagt har 41 ex rapporterats detta år, fördelade på 27 ex under perioden 19 april–7 juni, 5 ex 24 juni–26 juli och 9 ex 12 augusti–11 september. Denna årssumma är betydligt lägre än rekordsiffran från 2008 (ca 60 ex), men ändå ett gott resultat.

Den första häckningen i Bohuslän konstaterades så sent som under 2007. Fem av årets lärkfalkar sågs alltså mellan 24 juni och 26 juli, vilket antals- och tidsmässigt stämmer ganska exakt med fynden under sommaren 2008. Årets fem sommarobsar var fördelade mellan Stenungsund, Lysekil, Orust, Uddevalla och Strömstad. Någon/några av dessa kan mycket väl ha handlat om fåglar som häckade i landskapet.

[Tatarfalk] *Falco cherrug*

1 adult förrymd fågel med löplinetrisa om ena benet rastade först vid Flatholmen, Tjörn 12 juli (Göran Nilsson) och sågs två dagar senare vid Halsbäck, Klövedal, Tjörn (Dag Aurell). Arten har rapporterats från landskapet vid minst fem tidigare tillfällen, senast 2007.

Jaktfalk *Falco rusticolus* Rr

Hela fem fynd under året (med reservation för att samma individ kan ha varit inblandad i några fall), fyra från februari–april och ett i september. Därmed finns 52 bokförda fynd av jaktfalk i Bohuslän sedan 1961.

1 2K Koljöfjorden, U-a/O-t 15–18 feb (*Ingemar Strid, Lars Viktorsson, Hans Petersson). 1 2K utanför Fotö-Hönö, Ö-ö 23–28 feb (*Tina Widén, Vesa Jussila). 1 ex Haby bukt, Ramsvikslandet, S-s 31 mar (Hans-Olof Johansson). 1 ex Kråkudden, Hönö, Ö-ö 19 apr (Per Björkman m fl). 1 1K Buskär, Smögen, S-s 11 sep (Peder Kinberg, se foto på föregående sida).

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*

Häckningsresultatet för de nu 24 etablerade paren (20 under 2008), varav 21 häckade, blev endast 13 lyckade häckningar. Totalt blev 27 ungar flygga (36 under 2008), vilket ger 2,1 unge per lyckad häckning. Av årets fyra nyfunna par häckade två troligen för första gången, ett par häckade troligen även året innan och det sista paret etablerades endast, utan att häcka (uppgifterna från Tommy Järås).

Vinterobservationerna tycks fortsätta öka; detta år blev de minst 22 under januari–februari och 16 under december. Fynden gjordes på öar i havsbandet eller intill kusterna över hela landskapet. Det verkliga antalet inblandade individer är säkerligen avsevärt lägre än dessa siffror.

Vattenrall *Rallus aquaticus*

Under häckningstid rapporterad från omkring 30 lokaler. Många vinterfynd: noterad på 18 lokaler (24 ex) i januari–februari och 8 lokaler (10 ex) i december.

Kornknarr *Crex crex*

Årets tretton spelande kornknarrar innebär nästan samma summa som under 2008; årssnittet för perioden 1999–2009 ligger emellertid på ca 25 ex. Se också artikeln i *Fåglar i Bohuslän* 2/2009 om artens förekomst i landskapet. Spelande fåglar hördes detta år mellan 23 maj och 16 juli. **Kommunvis fördelning:** Tanum 7, Hisingen 4, Lilla Edet 1 och Uddevalla 1. Fynddetaljer nedan.

Spelande fåglar: 1 ex Forshälladalen, U-a 23 maj–16 jun (Hans Petersson, Christoffer Forsberg). 1 ex Fossum, T-m 30–31 maj (Sverker Thoresson). 1 ex Ragnhildsholmen, H-n 3 jun (Johannes Löfqvist). 2 ex Nästegård, Kämpersvik, T-m 5–11 jun (Sune Westman). 1 ex Näs, Sannäsfjorden, T-m 5–11 jun (Sune Westman). 1 ex Bro, Orrekläpp, T-m 5 jun (Sune Westman). 1 ex Stora Anrås, T-m 5 jun (Sune Westman). 1 ex Gunnesby, Säve, H-n 16 jun–16 jul (Roger Eskilsson)

m fl). 1 ex Tegneby, T-m 17 jun (Thomas Ring). 1 ex Ejgdetjärnet, Kämpersvik, T-m 22 jun (Hans-Olof Johansson). 1 ex Bäck, Västerlanda, L-E 25 jun (Peter Strandvik). 2 ex Bärby, Säve, H-n 29–30 jun (Camilla Grahm).

Rörhöna *Gallinula chloropus*

Fyra fynd av totalt 7 ex i januari–februari och ett fynd (2 ex) i december.

Vinterfynd: 2 ex Hålkedalskilen, S-ad 1 jan–28 feb (Lars Åke Karlgren). Som mest 3 ex Kvillebäcken, H-n 1 jan–28 feb (Matserik Eriksson). 1 ex Tången, Strömsvattnet, S-ad 23 jan–28 feb (Lars Åke Karlgren, Stefan Karlsson). 1 ex Bäckgatan, Kungälv 20 feb (Peter Hvass). Som mest 2 ex Kvillebäcken, H-n 18–30 dec (Jan Hellström, Sten Ekwall).

Trana *Grus grus*

Årets första tranobservation gjordes 6 mars; den **sista** för hösten 27 september. Den överlägset största rapporterade sträckande flocken bestod av 42 ex mot NO vid Rödbomotet, Hisingen 11 mars (Hans Petersson, Kenneth Johansson).

Strandskata *Haematopus ostralegus*

Vinterfynd: Vid Kråkudden-Bolleskären sågs som mest 5 ex under januari, precis som under 2006–2008. Under årets vintriga december gjordes blott två observationer på samma lokaler: 2 ex den 7:e (Thomas Karlsson) och 1 1K den 13:e (Bengt Karlsson). **Fenologinoteringar utanför Öckerö kommun:** Första rapporterade fågeln var 1 ex Haby bukt, Sotenäs 27 februari (Hans-Olof Johansson); sista för året 1 ex Sotenkanalen, Sotenäs 31 oktober (Ulf Linnell).

Skärfläcka *Recurvirostra avosetta*

En enda observation även detta år: 2 ex Torslandaviken, Hisingen 10–11 april (Fredrik Spak m fl). Antal, tid och plats identiska med dem för fjolårets fynd. Tolfte året i rad med fynd av arten.

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*

Fenologi: Första vårobs 4 april, sista för hösten 18 augusti.

Större strandpipare *Charadrius hiaticula*

Fenologi: Första vårobsen 25 februari, sista för hösten 4 oktober.

Fjällpipare *Charadrius morinellus* Rr (ej ad i sommarträkt)

Ännu ett gott år för fjällpiparen i landskapet, med 6 ex fördelade på tre fynd, varav två under höststräcket. Femte året i rad med observationer av denna tidigare sällan sedda art, som för övrigt tycks ha blivit vanligare under sträcket på många håll i södra halvan av landet. Ny art för Orust; de enda kommuner som nu saknar fynd

är Munkedal, Lysekil och Lilla Edet. Antalet fynd är därmed uppe i 25 (50 ex) i Bohuslän.

3 ad Ängholmen, Kalvöfjorden, O-t 12 maj (Martin Samuelsson). 2 ex Öxnäs, Säve, H-n 24 aug (Magnus Persson). 1 1K Torslandaviken, H-n 1 sep (Johan Svedholm).

Sibirisk tundrapipare *Pluvialis fulva* Rr

Bohusläns andra fynd av arten gjordes 11 augusti vid Ödsmåls kile, Kungälv, då en adult fågel rastade kort för att sedan sträcka vidare (Peter Strandvik). Förstafyndet gjordes vid samma tid på året, nämligen 7 augusti 1987 vid Haby bukt, Ramsvikslandet, Sotenäs.

Ljungpipare *Pluvialis apricaria*

Fenologi: Första obsen för våren 14 mars, sista för hösten 28 november (näst sista 27 oktober).

Kustpipare *Pluvialis squatarola*

Normalt berör kustpiparens vårsträck landskapet i mycket blygsam omfattning, men den 30 maj noterades tre större förbipasserande flockar (tillsammans omfattande ca 200 ex) i norra Bohusläns havsband. Samtliga vårfynd redovisas nedan. Därutöver sågs arten mellan 11 juli–21 oktober.

Vårfynd: 1 ad mot S Marstrandsön, K-v 10 maj (Peter Strandvik). 2 ex Måseskär, O-t 17 maj (Folke Sjöberg). 95 ex mot N Kalvön, T-m 30 maj (Martin Kvarnbäck). 45 ex mot N Mörholmen, Nord-Koster, S-ad och 60 ex mot O Kosterfjorden 30 maj (Matti Åhlund, Ingemar Åhlund).

Tofsvipa *Vanellus vanellus*

Inga januarifynd detta år; första noteringen kom inte förrän 22 februari. Blott fyra fynd har rapporterats under december, detaljer nedan.

Vinterfynd: 4 ex Årsnäs, Solberga, K-v 2 dec (Göran Persson). 1 ex Haby bukt, S-s 6 dec (Joachim Thelin). 22 ex Hökälla, H-n 6 dec (Jan Johansson, Kajsa Gustafsson). 1 ex Ljungskile, U-a 24 dec (Lasse Svensson).

Kustsnäppa *Calidris canutus*

Ett vinterfynd: 1 1K vid Kärrsviken, Rörö, Öckerö 31 december (Jan-Åke Noresson, Elon Wismén). Fem vårfynd gjordes, omfattande 6 ex; fynduppgifter nedan. I övrigt noterades arten under perioden 12 juli–7 oktober; bästa sträckdagen vid Kråkudden på Hönö var 27 juli, då 112 sydsträckande ex inräknades.

Vårfynd: 2 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 19 apr (Peter Hamrén, Per Björkman). 1 ex mot S Kråkudden Hönö, Ö-ö 10 maj (Mikael Molin m fl). 1 ex mot S Marstrandsön, K-v 10 maj (Peter Strandvik). 1 ex Tofta kile, K-v 13 maj (Elon Wismén, Hampus Lybeck). 1 ex Måseskär, O-t 17 maj (Folke Sjöberg).

Sandlöpare *Calidris alba*

Inga vinter- eller vårfynd gjordes detta år. Totalt har ca 82 ex rapporterats under perioden 21 juli–4 oktober; största flocken innehöll 7 ex.

Småsnäppa *Calidris minuta*

Tre vårfynd har rapporterats, samtliga från Tofta kile, Kungälv: 1 ex 19 maj (Peter Hvass, Peter Strandvik m fl), 2 ex 24 maj (Fredrik Pilsmedh, Christer Lind m fl) och 1 ex 9 juni (Peter Hvass). Höstfynden gjordes mellan 10 juli och 8 september, totalt ca 19 fåglar; högsta noteringen omfattade blott 3 ex.

Mosnäppa *Calidris temminckii*

Vårsträcket pågick mellan 2–29 maj, och liksom under 2008 gjordes den överlägset högsta noteringen vid Tofta kile, Kungälv: 54 ex 17 maj. Högsta antalet vid Torslandaviken under perioden var 5 ex. Höststräcket inföll mellan 8 juli–28 september (näst senaste obs 27 augusti); högsta notering 6 ex, också denna från Tofta kile (10 juli). Datum och antal för maxnoteringarna vid Tofta kile överensstämmer för övrigt väldigt väl med dem från 2008 (54 ex 19 maj respektive 9 ex 10 juli).

Tuvsnäppa *Calidris melanotos* Rr

Tionde året i rad med en observation av en ensam tuvsnäppa i Bohuslän; den här gången var det på nytt Strömstads tur: 1 ex vid Nöddökilen 14 maj (Martin Kvarnbäck, Anton Kvarnbäck). Därmed har Tjörn 4 fynd, Sotenäs 2, Strömstad 2, Uddevalla 1, Hisingen 1 och Kungälv 1, dvs totalt 11 fynd/ex i landskapet.

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*

Arten rapporterades under perioden 11 juli–27 september; de tvåsiffriga noteringarna redovisas nedan.

11 ex Ödsmåls kile, K-v 15 jul (Peter Strandvik). 23 ex mot S Grosshamn, S-s 27 jul (Peter Nilsson). 14 1K Nordreälvstranden, Öxnäs, Säve, H-n 20 aug (Magnus Persson).

Skärsnäppa *Calidris maritima*

Bohuslän utom Kråkudden-Bolleskären: Senaste vårobsen 2 maj och första för hösten 5 augusti. Toppnoteringen under föråret var 400 ex Ramskär, Segelskären och 167 ex Kosterarkipelagen 29 mars (Matti Åhlund, Ingemar Åhlund). Efterårets högstanotering blev 390 ex Ramskär-Ramnungen, Segelskären 2 december (Matti Åhlund).

Kråkudden-Bolleskären, Öckerö: Senaste vårobsen gjordes 25 april och första för hösten 26 september. Toppnoteringar var under föråret 125 ex (en ovanligt hög siffra för lokalerna) och efteråret 65 ex.

Kärrensnäppa *Calidris alpina*

Ett vinterfynd har rapporterats detta år: 1 adult Rörö, Öckerö 20 december (Christer Fält). **Fenologi:** Första vårobs 3 mars, sista höstobs 17 oktober. Inga uppgifter föreligger om observationer av den sydliga rasen, som inte setts till på någon bohuslänsk häckningslokal sedan 2003.

Myrsnäppa *Limicola falcinellus*

Två vårfynd gjordes detta år, båda gällande ensamma fåglar.

1 ad Tofta kile, K-v 23–24 maj (Peter Hvass, Stefan Malm, Peter Strandvik m fl). 1 ad Torslandaviken, H-n 8 jun (Christer Fält m fl).

Brushane *Philomachus pugnax*

Fenologi: Första vårobs 11 april, sista höstobs 24 september.

Dvärgbeckasin *Lymnocyptes minimus*

Årsumman rör sig om minst 57 ex, varav 19 under föråret. En spelande fågel hördes vid Öxnäs, Hisingen 23 april (Martin Oomen), precis som under 2008. Sista vårobsen gjordes 30 april, medan den första för hösten rapporterades 4 september. Högsta antalet var de 11 ex som stöttes vid Skogomedammen, Hisingen 6 oktober. **Vinterfynden** i sammandrag: januari 8 ex (fördelade på 6 lokaler), februari 4 ex (på 3 lokaler) och december 10 ex (på 7 lokaler).

Enkelbeckasin *Gallinago gallinago*

Noterad på 22 lokaler i januari–februari med 1-2 ex (förutom vid ett tillfälle), och på 12 lokaler i december med 1-3 ex (förutom vid ett tillfälle). De två överlägset största ansamlingarna under året översteg båda 100 ex och inräknades under augusti–september. Se nedan för fynddetaljer.

Högsta antal vinter: 11 ex Röd, Ödsmål, S-nd 1 jan (Thomas Liebig, Christer Lind). 5 ex Skogomedammen, Hökälla, H-n 2 dec (Uno Unger, Carl Jyker). **Årets två största ansamlingar:** 110 ex Öxnäs, Säve, H-n 5 sep (Martin Oomen, Magnus Unger, Stefan Svanberg). 100 ex Ängholmen, Kalvöfjorden, O-t 4 aug (Stefan Oscarsson).

Dubbelbeckasin *Gallinago media*

Ett fynd: 1 ex Hökälla 17 september (John Thulin). Till skillnad från början av 2000-talet har de tre senaste åren bjudit på mycket få dubbelbeckasiner i landskapet.

Morkulla *Scolopax rusticola*

Första dragande kullen rapporterades 11 mars, sista 5 augusti. Arten anträffades på hela 34 lokaler i januari–februari och 16 i december. I de flesta fall gällde uppgifterna ensamma fåglar, någon gång 2 eller 3 ex.

*Brednäbbad simsnäppa i Havsbadshamnen i Lysekil 1 november 2009.
Foto: Gabriel Berndtsson.*

Rödspov *Limosa limosa*

Två fynd gjordes under året, båda i slutet av juli och från den nordligaste delen av landskapet. Med tanke på årstiden skulle de mycket väl kunna gälla rasen *islandica*.

1 ex Galtö lera, T-m 27 jul (Lars Åke Karlgren). 2 ex Valnäs tjärne, Nord-Koster, S-ad 28 jul (Petter Sundin).

Myrspov *Limosa lapponica*

Arten sågs under perioderna 7 april–25 maj och 21 juni–5 oktober, med en uttalad sträcktopp 26–28 juli; de högsta siffrorna från de tre dagarna redovisas nedan.

175 ex förbiflygande Bredviken, Hönö, Ö-ö 26 jul (Jan Ohlin, Eivor Ohlin). 254 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 27 jul (Roger Eskilsson m fl). 124 ex mot S Kråkudden 28 jul (Peter Hamrén).

Småspov *Numenius phaeopus*

Fenologi: Arten har rapporterats under perioden 14 april–5 september.

Storspov *Numenius arquata*

Inga häckningsuppgifter föreligger. Ett **vinterfynd**: 1 ex Dagsholmarna, Hakefjorden, Stenungsund 6 december (Magnus Larsson). I övrigt sågs arten detta år mellan 17 mars och 28 oktober.

Svartsnäppa *Tringa erythropus*

Fenologi: Arten har rapporterats under perioderna 21 april–20 maj och 4 juni–4 oktober.

Rödbena *Tringa totanus*

Ett **vinterfynd** gjordes på Hisingen: 1 ex Nordreälvstranden, Öxnäs, Säve 31 januari (Nils Abrahamsson). I övrigt sågs arten mellan 28 mars och 21 oktober.

Gluttsnäppa *Tringa nebularia*

Fenologi: Första fyndet för året gjordes 9 april, sista 3 oktober.

Skogssnäppa *Tringa ochropus*

Fenologi: Första noteringen gjordes 21 mars, sista 1 september.

Grönben *Tringa glareola*

Fenologi: Första noteringen gjordes 13 april, sista 10 september.

Drillsnäppa *Actitis hypoleucos*

Fenologi: Första vårobs 18 april, sista för hösten 27 september.

Roskarl *Arenaria interpres*

Utanför de normala sträckmånaderna sågs arten enligt följande: januari 2 fynd (25 ex), mars 6 (37), april 3 (34), oktober 1 (1 ex) och december 2 (13 ex). Få besök i norra Bohuslän's ytterskärgård förklarar dessa – jämfört med senare år – låga vintersiffror. Fynddetaljer återfinns nedan.

I övrigt sågs 18 ex under maj, medan summan för perioden 20 juli–30 september blev ca 218 ex.

Januari: 7 ex Gulskär (Svängen) och 18 ex L:a Svängen, T-m 5 jan (Matti Åhlund). **Mars:** 13 ex L:a Svängen, T-m, 2 ex Gåsebådarna, T-m, 3 ex Små Drammarna, Nord-Koster, S-ad, 15 ex St Drammen, Nord-Koster, S-ad, 1 ex Svartskären, Nord-Koster, S-ad och 3 ex Segelskären, T-m 29 mars (Matti Åhlund, Ingemar Åhlund). **April:** 15 ex Gåsebådarna, T-m, 1 ex Segelskären, T-m och 18 ex St Drammen, Nord-Koster, S-ad 16 apr (Matti Åhlund, Jan Artursson, Thomas Eliasson).

Oktober: 1 ex mot S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 3 okt (Tina Widén). **December:** 12 ex L:a Svängen, T-m 2 dec. 1 ex Sandhaken, Saltö, S-ad 25 dec (Matti Åhlund).

Smalnäbbad simsnäppa *Phalaropus lobatus*

Fyra fynd (5 ex) detta år höjer antalet till 67 (99 ex) i Bohuslän.

1 hane Tofta kile, K-v 29 maj (*Hans Petersson, Peter Strandvik, Petra Söderqvist m fl). 1 ad Tofta kile, K-v 7 jul (Ingemar Bernhardsson). 1 1K Hunnebo lera, S-s 17 aug (Thomas Ring,

John Ring). 2 1K Breviks kile, T-n 29–31 aug (Per Undeland, Krister Svanvik, Anders Lindegren m fl).

Brednäbbad simsnäppa *Phalaropus fulicarius* Rr

Ett fynd detta år: 1 1K Havsbadshamnen, Lysekil 1 november (Gabriel Berndtsson). Foto återfinns på sidan 36! I och med årets fynd har 58 ex påträffats i landskapet.

Bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus* Rr

Tre vårfynd av adulta sydsträckande fåglar och tre höstfynd, varav ett redan i augusti. Samtliga noteringar gällde ensamma fåglar. Observera att inga ungfåglar sågs under hösten.

Fem av fynden gjordes vid **Kråkudden, Hönö, Ö-ö**: 1 ad str S 3 maj (Lars Eric Rahm m.fl.). 1 3K+ str S 8 maj (Peter Hamrén). 1 ad str S 9 maj (Owe Hougström m fl). 1 3K+ str S 17 aug (Stefan Svanberg m fl). 1 2K+ str S 15 nov (Lars Eric Rahm m fl). **Återstående fyndet**: 1 ad S Grosshamn, Ramsvikslandet, S-s 7 okt (Hans Petersson, Joachim Thelin).

Kustlabb *Stercorarius parasiticus*

Fem konstaterade häckningar och ytterligare 11 par på lämpliga häckningsplatser har rapporterats. I den nyutkomna *Fågelatlas för Göteborg med kranskommuner (Fåglar på Västkusten, suppl. 34, 2009)* skattas beståndet på Västkusten till 30 par, vilket skulle innebära en halvering av beståndet sedan mitten av 1990-talet. Glöm inte rapportera alla kustlabbar!

Även i år noterades flera tidiga kustlabbar, samtliga vid Kråkudden, Hönö, Öckerö: 6 ex 31 mars (Martin Oomen, Jon Håkansson m fl), 7 ex 5 april (Ingvor Svensson, Jan-Åke Noresson m fl) och 5 ex 9 april (Roger Eskilsson).

Under oktober gjordes sex fynd, det sista var 1 ex Grosshamn, Ramsvikslandet, Sotenäs 8 oktober (Joachim Thelin).

Fjällabb *Stercorarius longicaudus* Rr

Totalt godkändes 9 ex under året, varav ett från våren och sju från hösten (mellan 18 augusti och 7 oktober) och ett i december. Den sistnämnda fågeln handlade om en årsunge som höll till några dagar i Mölndal (Västergötland) innan den infångades 2 december, rehabiliterades och släpptes på Hönö tio dagar senare (se nedan).

1 ad Klädesholmen, T-n 9 maj (Christer Lind). 1 1K str S Grosshamn, Ramsvikslandet, S-s 18 aug (Hans Petersson). 1 1K str S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 29 aug (Magnus Rahm). 1 ex str S Källestén, Ramsvikslandet, S-s 30 aug (Jan Artursson). 1 1K str SV Kråkudden, Hönö, Ö-ö 4 sep (Per Björkman). 2 1K str S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 25 sep (Per Björkman). 1 1K str S Grosshamn, Ramsvikslandet, S-s 7 okt (Hans Petersson, Joachim Thelin). 1 1K släppt Klåva, Hönö, Ö-ö 12 dec (Tommy Järås).

Storlabbb *Stercorarius skua*

Totalt rapporterades 104 ex, vilket ligger mycket nära medianvärdet för den senaste tioårsperioden. De fördelade sig på juni 1, juli 29, augusti 12, september 32, oktober 28 och november 2. Kråkudden, Hönö stod för drygt hälften av de observerade individerna. Storlabbbens förekomst i Bohuslän 1967–2008 redovisades i *Fåglar i Bohuslän* nr 1/2009.

Dvärgmås *Larus minutus*

Totalt rapporterades 280 ex, vilket är den lägsta noteringen sedan 2005.

Huvuddelen av årets fåglar sågs i november, medan januari, februari, mars och juni helt saknade fynd. Månadsfördelningen var april 10, maj 9, juli 8, augusti 24, september 14, oktober 16 och november 197, december 2. Den högsta dagssiffran på en enskild lokal var 53 ex vid Kråkudden, Hönö 24 november (Roger Eskilsson m fl).

Tärnmås *Larus sabini* Rr

Sex tärnmåsar noterades i år. Alla var ungfåglar och sågs mellan 23 september och 7 oktober. Arten har setts årligen i landskapet sedan 2002. Medianvärdet för den föregående tioårsperioden är 1–4 ex.

1 1K Kråkudden, Hönö, Ö-ö 23 sep (*Martin Oomen m fl). 1 1K Hyppeln, Ö-ö 25 sep (*Roger Eskilsson m fl). 1 1K Kråkudden, Hönö, Ö-ö 4 okt (*Mikael Molin m fl). 1 1K Nordre älvs fjord, Björlanda, H-n 4 okt (Johan Svedholm). 2 1K Grosshamn, Ramsviklandet, S-s 7 okt (Hans Petersson, Joachim Thelin).

Vitvingad trut *Larus glaucoides* Rr

Efter flera års frånvaro observerades åter en vitvingad trut: 1 ex Grundsund, Skaftö, Lysekil 21 februari (Jens Weibull). Senaste gångerna arten påträffades i Bohuslän var 2004 vid Kråkudden på Hönö och 1999 på Tjämnö utanför Strömstad. Årets observation var det 28:e dokumenterade fyndet i Bohuslän.

Tretåig mås *Rissa tridactyla*

Fyra dagar med fler än 1000 fåglar är noterade, samtliga i november.

1696 ex str S Kråkudden, Hönö, Ö-ö 15 nov (Ola Bäckman m fl). 1090 ex str S Kråkudden 20 nov (Stefan Svanberg m fl). 1000 ex str Kråkudden (Nils Andersson) och 2500 ex str S Hållö, S-s 21 nov (Owe Hougström m fl). 1650 ex str S Kråkudden 24 nov (Roger Eskilsson m fl).

Inlandsfynd: 1 1K förbifl Nordreälvstranden, Öxnäs, Säve, H-n 23 aug (Johan Svedholm). 1 1K Runsvallen, Nordre älv, Ytterby, K-v 5 okt (Lars Gustafsson).

Småtärna *Sternula albifrons* Rr

Efter förra årets överraskande häckning återgick småtärnan till att vara en raritet i Bohuslän. Ett fynd registrerades under året, vilket utgör nummer 43 i landskapet: 1 ex str Kråkudden, Hönö, Öckerö 2 maj (Marinko Karabatic, Ola Bäckman).

Ung kentsk tärna i Lammholmsviken, Öckerö 14 juli 2009. Foto: Hans Petersson.

Svarttärna *Chlidonias niger*

Årets fynd utgörs av tre (ensamma) sydsträckande svarttärnor som sågs vid Kråkudden, Hönö, utspridda på juni, augusti och september.

1 ad mot SV 14 jun (Björn Dellming). 1 1K mot S 11 aug (Per Björkman, Peter Hamrén). 1 1K mot S 4 sep (Peter Hamrén, Per Björkman m fl).

Silvertärna *Sterna paradisaea*

Första noteringen för året var 3 ex Saltpannbukten, Tjärnö, Strömstad 16 april (Matti Åhlund, Jan Artursson, Thomas Eliasson). Tio observationer av 1-3 ex i oktober, den sista utgjordes av 2 1K Ljungs kile, Uddevalla 10 oktober (Lasse Svensson). **2K-fågel:** 1 2K Skeppstadsholmen, Torslanda, Hisingen 11 juni (Stefan Svanberg).

Fisktärna *Sterna hirundo*

Årets första fisktärnor sågs på flera ställen längs kusten 10 april. Drygt tjugo fynd av vardera 1-10 ex i oktober är betydligt fler än normalt. Sista noteringen var från 13 oktober: 1 ad Kyrkoruinens båtslip, Ytterby, Kungälv (Peter Strandvik). Stor koloni vid sötvatten: 80 ad på skär i Trötemyr, Lysekil 1 juni (Ingemar Åhlund). Antalet par som slutligen gick till häckning på lokalen var dock ganska lågt.

Kentsk tärna *Sterna sandvicensis*

Rapporterad regelbundet mellan 5 april och 12 september, dessutom ett fynd 4 oktober (1 ex Kråkudden, Öckerö; Anders Nyberg, Disa Nyberg). De flesta sågs som vanligt i Öckerö kommun under juli och augusti (mer än 150 rapporter), som mest med 34 ex vid Bredviken, Hönö 23 augusti (Magnus Rahm). Från övriga kommuner tjugoåtta fynd av 1-4 ex fördelade på Hisingen 8, Kungälv 4, Tjörn 3, Orust 2, Lysekil 3, Sotenäs 5, Tanum 2 och Strömstad 1.

Sillgrissla *Uria aalge*

Den enda kända häckningslokalen, Bonden utanför Skaftö i Lysekils kommun, kontrollerades inte i år. Två ungfåglar rapporterades i början av augusti, dessa behöver emellertid inte nödvändigtvis vara lokala häckare.

Ungfågeln: 1 1K Segelskären, T-m 5 aug (Fredrik Spak). 1 1K Gula skären, Gåsö, L-l 8 aug (Magnus Larsson, Martin Larsson).

Alkekung *Alle alle*

Totalt har minst 1260 exemplar rapporterats, varav mer än hälften sågs 21 november. Summan ligger något över medianvärdet för de föregående tio åren, vilken är 1080 ex. Kråkuddens andel av totalsiffran var låg (20 %). Alkekungarna fördelade sig på januari 2 ex, februari 3, oktober 65, november 1218 och december 74. De första höstfynden gjordes 4 oktober (fyra lokaler). Tre **dagssummor över 50 ex**: 700 ex str S Hållö, Sotenäs 21 november (Owe Hougström m fl; 400 ex noterades också på Ramsvikslandet denna dag, men är inte med i summeringen ovan). 86 ex str S Kråkudden, Hönö, Öckerö 24 november (Carl Jyker m fl). 113 ex str S Grosshamn, Ramsvikslandet, Sotenäs 27 november (Joachim Thelin).

Lunnefågel *Fratercula arctica*

Totalt rapporterades 57 ex i Bohuslän 2009, varav 40 ex vid Kråkudden, Hönö. Åter ett ganska magert år mätt med senare års mått; medianen för de föregående tio åren är 100 ex. Månadsfördelning: april 1, maj 1, september 23, oktober 27 och november 5.

Vårfynden: 1 ad str Kråkudden, Ö-ö 9 apr (Roger Eskilsson). 1 ad str Kråkudden, Ö-ö 10 maj (Stefan Svanberg m fl).

Höga dagssummor, samtliga från Kråkudden, Ö-ö: 9 ex 24 sep (Stefan Svanberg m fl). 7 ex 7 okt (Magnus Rahm m fl). 14 ex 4 okt (Mikael Molin m fl).

Skogsduva *Columba oenas*

Under januari–februari gjordes tre fynd av ensamma fåglar; fynddetaljer nedan. Sista observationen för året gjordes 24 november. Största ansamlingen var 43 ex vid Öxnäs, Säve, Hisingen 20 april (Christer Fält).

Fynd av skogsduva under januari–februari: 1 ex Askesby, Säve, H-n 17 jan (Tommy Järås m fl). 1 ex Munkedal 3 feb (Hans Petersson, Jan Johansson). 1 ex Backamo, U-a 28 feb (Lennart Ljuhs, Johanna Ljuhs).

Turkduva *Streptopelia decaocto*

Redan 1 februari noterades bobygge vid Röd, Hönö, Öckerö (Lars Walker, Jennie Walker), ett av artens stadigare tillhåll. Turkduvans häckningssäsong är ofta lika utdragen som den hos tamduvan, varför man inte bör bli särskilt förvånad över detta tidiga datum. Däremot är det märkligt att häckning rapporteras så sällan på *Svalan* – ropande fåglar noteras på många håll i landskapet, men konstaterade häckningar är av någon anledning ovanliga.

Två tvåsiffriga ansamlingar har rapporterats detta år: 13 ex Sudda, Hönö, Öckerö 29 juni (Victor Bergh Alvergren) och som mest 16 ex vid Badhusberget, Lysekil 6 oktober (Ingemar Åhlund).

Gök *Cuculus canorus*

Fenologi: Första göken hördes 29 april, sista observationen gjordes 6 september.

Berguv *Bubo bubo*

Detta år noterades uvar i 59 av ca 100 kända revir och 24 ungar, en liten uppgång från föregående års 45 revir och 15 ungar.

Fjälluggla *Bubo scandinavicus* Rr

Sensationellt nog sågs en fjälluggla passera österut förbi Halsbäck, Klövedal, Tjörn 23 juli (Dag Aurell). Årstiden är udda, men då ska man veta att flera fynd av arten gjordes på Nord-Jylland i Danmark fram till 18 juni. Det är högst rimligt att anta att fågeln kommit in över landskapet från det hållet. Fyndet är det 9:e (totalt 10 ex) i landskapet och det första spontana sedan 1996. De tidigare fynden är fördelade på januari 6 och november 2. Tidigare fynd kommunvis: Öckerö (2 fynd, 3 ex), Kungälv, Orust, Uddevalla, Hisingen, Stenungsund och Tanum.

Sparvuggla *Glaucidium passerinum*

Minst elva revirhävdande fåglar, flertalet från skogsbygderna i inlandet, men också en på Tjörn. Invasionen under föregående höst märktes också av genom den stora mängd fynd som gjordes till och med april i år. Därefter inräknades blott en fågel under juli och 6 under december.

Hornuggla *Asio otus*

Sjutton häckningar noterades i landskapet, att jämföra med 10 under 2008, 14 under 2007 och 5 under 2006.

Jorduggla *Asio flammeus*

Inga vinterfynd gjordes, däremot sju vår-, två sommar- och sex höstfynd, samtliga gällande ensamma jordugglor. Sommarfynden redovisas nedan.

Sommarfynd: 1 ex Torslandaviken, H-n 13–21 jun (Christoffer Härsjö, Dag Börjesson, Leif Andersson m fl). 1 ex Långeskär, Havstenssunds skärgård, T-m 26 jul (Fredrik Spak).

Pärluggla *Aegolius funereus*

Tio fynd (10 ex) gjordes mellan 1 januari och 21 april, nästan samtliga gällde spelande ugglor. En av fåglarna hördes på Nord-Koster, veterligen det första fyndet från arkipelagen. Fynduppgifter nedan.

1 ex Rörtjärn, Tegneby, O-t 1 jan (Stefan Oscarsson, Stefan Avenfors). 1 ex Skälebacken, Morlanda, O-t 14 feb (Martin Samuelsson). 1 ex Nord-Koster, S-ad 8 mar (Kai Hermansen). 1 ex Kårsund, Klövedal, T-n 18–23 mar (Per Undeland, Petra Söderqvist, Anders Lindegren, m fl). 1 ex Svartedalen (L-E) 18 mar (Petra Söderqvist). 1 ex Svartedalen (K-v) 11 mar–10 apr (Leif Jonasson, Nils Abrahamsson m fl). 1 ex Näsingeåsen, Näsinge, S-ad 13 apr (Folke Bengtsson). 1 ex Fodenäs, Tossene, S-s 21apr (gnm Thomas Eliasson).

Nattskärra *Caprimulgus europaeus*

Omkring 84 spelande fåglar inräknades runtom i landskapet detta år, den lägsta siffran sedan 2005. Man kan nog utgå från att de nattliga skådarinsatserna varit blygsammare detta år. Konstaterade häckningar är ovanliga, men en sådan rapporteras från Härnäset, Lysekil (Ulf Teghammar). Arten hördes spela mellan 16 maj–17 juli, och flest fåglar inräknades i Kungälv (12), Uddevalla (12) och Tanum (11). Dessutom sågs minst 25 nattskärror mellan 15 maj och 1 september. Enda kommunerna utan noteringar är Lilla Edet och Öckerö.

Tornseglare *Apus apus*

Fenologi: Första obsen för året 9 maj, sista 6 oktober. Näst sista höstnoteringen var från 12 september.

Kungsfiskare *Alcedo atthis*

Häckning konstaterades i Uddevalla och Lilla Edet. I övrigt sågs ensamma (vid ett tillfälle 2 ex) kungsfiskare på minst 7 lokaler (fördelade på Stenungsund 2, Uddevalla, Orust, Tjörn, Kungälv och Hisingen) under **januari–mars**, och på minst 32 lokaler (fördelade på Hisingen 8, Uddevalla 8, Stenungsund 3, Orust 3, Kungälv 2, Strömstad 2, Tanum 2, Munkedal 2, samt Lilla Edet och Öckerö) under **augusti–december**. Vid åtminstone tre lokaler sågs 2 ex under den senare perioden. Antalet kungsfiskare under de båda perioderna är sannolikt lägre än antalet lokaler som redovisas ovan. Inga observationer från andra platser än häckningslokalerna under april–juli.

Biätare *Merops apiaster*

En observation detta år: 1 ex Röd, Ödsmål, Stenungsund 6 augusti (Thomas Liebig). Därmed har tjugo fynd (ca 35 ex) gjorts i Bohuslän.

Härfågel *Upupa epops*

Tre fynd av ensamma fåglar gjordes under året, fördelade på juni, september och oktober. Ett fynd från 2008 redovisas också nedan, vilket höjer det årets summa till 5 ex. Sammanlagt har därmed 70 fynd (lika många ex) gjorts i Bohuslän. Arten har varit årlig sedan 1999, dvs elva år i sträck.

1 ex Fasseröd, U-a 9–11 jun (*Bengt Fröberg, Jan Uddén m fl). 1 ex Härmanö, O-t 19 och 23–24 sep (Bertil Schröder). 1 ex Bua Hed, S-s 11 okt (Thomas Eliasson, My Bäckström-Eliasson).

Äldre fynd: 1 ex Gåsö, L-l 15–16 sep 2008 (Karl-Wilhelm Olers gm Jan Uddén) och sannolikt samma fågel Stockevik, Skaftö, L-l 16 sep 2008.

Göktyta *Jynx torquilla*

Två konstaterade häckningar och en trolig har rapporterats, detaljer nedan. I övrigt hördes ca 33 ex runtom i landskapet mellan 26 april och 16 september, den lägsta siffran sedan 2002.

Konstaterade häckningar: 1 par Byn, Björkö, Ö-ö (Bo Brinkhoff). 1 par Kolhättan, S-nd (Thomas Liebig, Martin Samuelsson). **Trolig häckning:** 1 par Majvik, Torslanda, H-n (Magnus Persson).

Gråspett *Picus canus* Rr

Ett fynd även detta år: 1 honfärgad Saltö, Strömstad 13 september (Kent Wilhelmsson). Därmed har 34 fynd (35 ex) gjorts i Bohuslän.

Mindre hackspett *Dendrocopos minor*

Nio konstaterade häckningar har rapporterats, fynddetaljer nedan. Därutöver gjordes observationer under häckningstid (definierad som 25 mars–7 juli) vid ca 77 lokaler, flest i Uddevalla (15), Hisingen (11) och Stenungsund (9). Samtliga kommuner hade sådana noteringar, inklusive Öckerö (minst 3).

Konstaterade häckningar, Kungälv: 1 par Tunge kulle, Ytterby (Göran Persson). 1 par Marieberg (Per Lundgren, Annika Wetterberg). **Stenungsund:** 1 par St Askerön (Hans Lundgren). **Uddevalla:** 1 par Svälte kile (Roger Jonasson m fl). 1 par Holmen, Lane-Ryr (Hans Petersson). 1 par Fossen och 1 par Örtorp, båda Dragsmark (Ingemar Strid). **Sotenäs:** 1 par Håle dalar, Askum (Stig-Arne Cardevik). **Tanum:** 1 par Galtölara (Matti Åhlund).

Tretåig hackspett *Picoides tridactylus*

Fortsatt gott om fynd av arten under 2009: 9-11 ex sågs, fördelade på 7-9 ex mellan 1 januari–25 april, 1 ex i juli, 1 i september och 1 i oktober. Fynddetaljer nedan.

Några av fåglarna var kvar på samma lokaler som under 2008. De få fynden under hösten kanske kan tyda på att den goda förekomsten under senare år håller på att ebba ut.

2 hanar Bredfjället, Ljung, U-a 1 jan (Lasse Svensson). 1 hane+1 hona Mosshed, Herrestad, U-a 10 jan–19 mar (Bosse Lindström, Peter Nilsson m fl). 1 hane Bredfjället, Ljung, U-a 31 jan (Lasse Svensson). 1 hane Säby, Stenkyrka, T-n 17–19 feb (Per Undeland, Owe Hougström, Krister Svanvik m fl). 1 hona Bredfjället, Ljung, U-a 21 mar (Lasse Svensson). 1 ex Hallefjäll, Lur, T-m 21 apr (Johan Ahlén gm Matti Åhlund). 1 hane NO Lille-Väktor, Hjärtum, L-E 25 apr (Ulf Spennare, Marie Spennare). 1 honfärgad Mosshed, Herrestad, U-a 2 jul (Hans Petersson). 1 ex Torpet, L-l 3 sep (Ingemar Åhlund). 1 hane Läresbo, Hjärtum, L-E 14 okt (Ingemar Strid).

Trädlärka *Lullula arborea*

Två rena **vinterfynd**, båda från Tjörn: 3 ex Fossa, Stenkyrka 25–26 januari (Per Undeland, Krister Svanvik m fl) och 2 ex Kålgården, Skärhamn 23 december (Per Undeland). Andra och tredje noteringen under året kom 27 februari respektive 10 mars, näst sista 17 oktober. **Höga antal:** 20 ex Skärslätten, Skee, Strömstad 15 mars (Lars Åke Karlgren). Som mest 15 ex Gamla soptippen, Strömstad 1 juni–16 september (Lars Åke Karlgren, Matti Åhlund). På den senare lokalen sågs för övrigt som mest 16 ex i mitten av september 2008.

Sånglärka *Alauda arvensis*

Ett fynd av en ensam sånglärka gjordes både under januari och december: 1 ex Brog, Stenkyrka, Tjörn 22 januari (Per Undeland) och 1 ex Bovallstrand, Sotenäs 27 december (Jan Johansson, Owe Hougström, Peter Nilsson). Andra fyndet för året kom 5 februari, näst sista 12 november.

Berglärka *Eremophila alpestris*

Minst 29 ex noterades under året, flertalet på Ramsvikslandet, och i stort sett samma fyndbild som under 2008.

Förårsfynd: 14 ex Haby bukt, Ramsvikslandet, S-s 27 feb (Andreas Nyström, Hans Petersson m fl). 2 ex Vinnarstrand, Saltö, S-ad 28 feb (Matti Åhlund). 14 ex Sote huvud, Ramsvikslandet, S-s 21 mar (Anders Fransson). Fyra observationsdagar med upp till 12 ex Haby bukt, Ramsvikslandet, S-s 5–15 apr (Torbjörn Arvidsson, Lars Sölsnaes m fl).

Efterårsfynd: 1 ex Haby bukt, Ramsvikslandet, S-s 4 okt (Jan Artursson, Arne Wallin, Lars Sölsnaes). 2 ex Grosshamn, Ramsvikslandet, S-s 17 okt (Joachim Thelin). 1 ex str S Hummerviken, Öckerö 26 okt (Mats Raneström). 6 ex Tjälleviks mosse, Hönö, Ö-ö 21 nov (Björn Dellming). 1 ex Stånge huvud, Lysekil 29 nov (Anders Fransson). 2 ex Barnkullen, Tanumshede 22 dec (Lars Kellgren).

Backsvala *Riparia riparia*

Aktiva kolonier har rapporterats från Torslandaviken, Hisingen; Terås grustag, Lilla Edet; Lysegården och Dösebacka, Kungälv, samt Flåghult, Strömstad. Det är

som vanligt svårt att utläsa av uppgifterna på *Svalan* hur många par som verkligen häckade på respektive lokal. **Fenologi:** Första vårobs 9 april, sista för hösten 20 september.

Ladusvala *Hirundo rustica*

Fenologi: Första vårobs 6 april, sista för hösten 21 oktober.

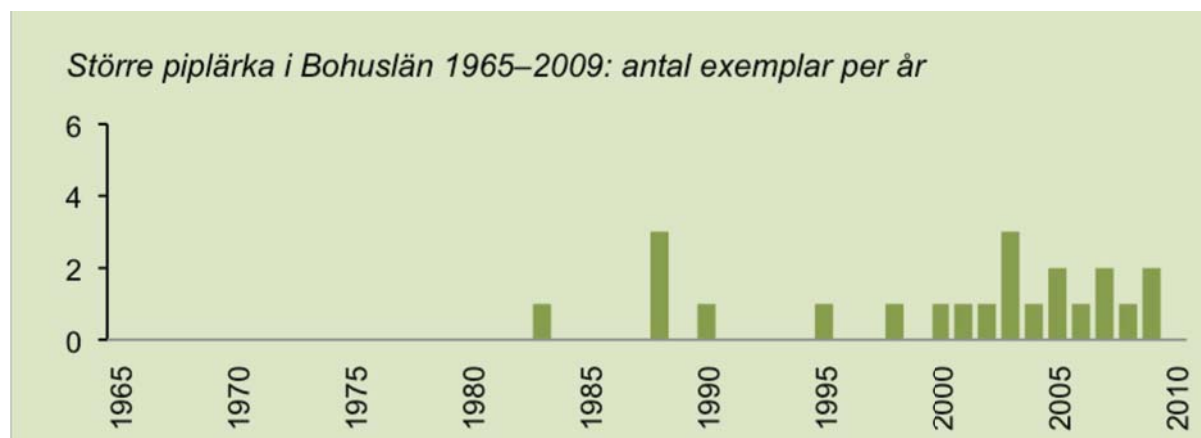
Hussvala *Delichon urbicum*

Fenologi: Första hussvalan för året sågs 10 april, sista 4 oktober.

Större piplärka *Anthus richardi* Rr

Tionde året i följd med fynd av arten: 1 ex Kårsund, Klövedal, Tjörn 30 september (Per Undeland) och 1 ex Hälleviksstrand, Orust 17 oktober (Lars Viktorsson). Ny art för Orust. Därmed föreligger 22 fynd (23 ex) i landskapet; samtliga har gjorts under perioden 14 september–4 november. September och oktober har tio fynd vardera, medan två är från början av november.

Det första bohuslänska fyndet gjordes vid Skarvik, Hisingen 10 oktober 1959; denna fågel sågs på båda sidorna av landskapsgränsen. Fördelning på kommuner: Sotenäs 7 ex, Tjörn 5, Hisingen 4, Strömstad 2, Öckerö 2, Uddevalla 1, Orust 1 och Stenungsund 1.

Trädpiplärka *Anthus trivialis*

Fenologi: Första vårobs 12 april, sista för hösten 8 oktober.

Rödstrupig piplärka *Anthus cervinus*

Sex höstfynd (tillsammans 9 ex) gjordes, samtliga under september.

1 ex Torslandaviken, H-n 1 sep (Magnus Persson). 3 ex Lid, Tjörn, S-ad 5 sep (Matti Åhlund). 1 ex Krossholmen, Torslanda, H-n 11 sep (Johan Svedholm). 1 ex Strandskogen, Resteröd, U-a 12 sep (Tommy Ek). 1 ex Hällsvik, Torslanda, H-n 20 sep (Magnus Persson). 2 ex Grosshamn, Ramsvikslandet, S-s 27 sep (Mats Tunsvik).

Vattenpiplärka *Anthus spinoletta* Rr

Tre fynd av ensamfåglingar gjordes detta år, fördelade på februari, oktober och november–december. Därmed har ca 48 fynd av totalt omkring 60 ex gjorts i landskapet.

1 ex Haby bukt, Ramsvikslandet, S-s 14–28 feb (Jan Artursson, Lars Viktorsson m fl). 1 ex Gula skäret, Hyppeln, Ö-ö 29 okt (Roger Eskilsson). 1 ex Rörö, Ö-ö 12 nov–26 dec (Christer Fält m fl).

Gulärla *Motacilla flava*

Minst 2 par häckade vid Torslandaviken, Hisingen (Björn Dellming m fl). Indikationer på häckning noterades dessutom vid Lilla Oxhagen och Skogomedammen (Hökälla) på Hisingen, Tofta kile i Kungälv och Breviks kile på Tjörn.

Fenologi: Första gulärnan noterades 11 april, sista för hösten 30 september.

Forsärla *Motacilla cinerea*

Antalet vinterfynd blev detta år 8 (8 ex) under januari–februari och 5 (2-5 ex) under december. Fynddetaljer nedan.

Föråret: 1 ex Stenungsund 1 jan–4 feb (Jan Johansson, Kajsa Gustafsson, Lasse Svensson, Magnus Larsson m fl). 1 ex Röd, Ödsmål, S-nd 1–31 jan (Thomas Liebig, Christer Lind, Owe Hougström m fl). 1 ex Önna golfbana, Tossene, S-s 18 jan–8 feb (Jan Artursson, Thomas Eliasson m fl). 1 ex Restad, Krokstad, M-l 30 jan (Lillbeth Johansson, Joachim Thelin). 1 ex Kyrkoruinens båtslip, Ytterby, K-v 2 feb (Peter Strandvik). 1 ex Munkedal 3 feb (Hans Petersson, Jan Johansson). 1 ex Korseberget, Harestad, K-v 11 feb (gnm Nils Abrahamsson). 1 ex Ytterby, K-v 21 feb (Lars Gustafsson). **Efteråret:** 1 hane Mariagården, Stenungsund 7 dec (Jan Johansson). 1 ex Kyrkoruinens båtslip, Ytterby, K-v 8 dec (Peter Strandvik). 1 ex Borealis kracker, Stenungsund 16 och 23 dec (Lasse Svensson). 1 ex Kyrkenorum, S-nd 27 dec (Owe Hougström). 1 ex Strävlidens reningsverk, Stenungsund 28 dec (Peter Nilsson, Hans Petersson).

Sädesärla *Motacilla alba*

Vinterfynd: Inga observationer gjordes under januari–februari, däremot två under årets sista månad: 1 ex vid Södra Hjälmsvik, Kalvöfjorden, Orust 11–13 december (Stefan Avenfors) och 1 ex vid Guleskär, Kungshamn, Sotenäs 20 december (gnm Jan Artursson). **Årets första** sädesärla rapporterades 7 mars, rastillhörigheten okänd. Nästa observation kom 20 mars. Ett lite udda fynd var de 3 ex som sågs i en hästhage på Bokenäs, Uddevalla 11 november (Nisse Henriksson). Såvitt känt observerades inga sädesärlor tillhörande den engelska rasen detta år.

Sidensvans *Bombycilla garrulus*

Under föråret sågs som mest 100 ex, och sista rapporten är från 4 maj. Första höstnoteringen kom 1 oktober. Den högsta rapporterade siffran under efteråret är 300 ex vid Hovhult, Uddevalla i slutet av december.

Näktergal *Luscinia luscinia*

Ca 130 sjungande fåglar har rapporterats, den lägsta siffran sedan 2005. Inga konstaterade häckningar. Årets första inrapporterade sjungande näktergal hördes 29 april vid Torslandaviken, Hisingen. Kommunfördelning av sjungande fåglar återfinns nedan.

S-ad	T-m	S-s	M-l	L-l	U-a	L-E	O-t	T-n	S-nd	K-v	H-n	Ö-ö	Totalt
3	2	14	0	0	1	1	15	8	5	17	46	18	130

Blåhake *Luscinia svecica*

32 ex inräknades under året, varav 28 ex under vårsträcket (12–23 maj) och 4 ex under höststräcket (21 augusti–22 september), vilket är en god årssumma. Ordningen är alltså återställd efter två år med högre höst- än vårsiffror. Ett diagram över artens förekomst 1976–2008 återfinns i *Fåglar i Bohuslän 1/2009*. Strömstad och Sotenäs hade de högsta summorna (vardera 9 ex), medan Orust och Tjörn saknar fynd även detta år. Samtliga observationer utom en gjordes på öar eller kustnära lokaler. Kommunfördelning nedan.

S-ad	T-m	S-s	M-l	L-l	U-a	L-E	O-t	T-n	S-nd	K-v	H-n	Ö-ö	Totalt
9	3	9	0	0	1	0	0	0	0	1	2	7	32

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros*

Två konstaterade häckningar, en vid Kasen i Uddevalla (Johan Svedholm, Ingemar Pettersson m fl) och en i Fjällbacka, Tanum (Ulf Spennare, Marie Spennare, Sverker Thoresson). Ett **vinterfynd** gjordes i Öckerö kommun: 1 adult hane vid Klåva, Hönö 1 januari (Göran Karlsson). I övrigt 7 vårfynd, 2 sommarfynd och 3 fynd under hösten; samtliga återfinns nedan.

Förår: 1 honf Sandön, Smögen, S-s 8 mar (Magnus Ullman). 1 honf Härön, T-n 6 apr (Lasse Svensson). 1 ex Jörlanda, S-nd 9 apr (Fredrik Pilsmedh). 1 honf Mjölkekilen, Koön, K-v 10 apr (Peter Strandvik). 1 ex sj Björkö, Ö-ö 11 apr (Per Karlsson Linderum). 1 hane Tångevik, Ramsvikslandet, S-s 20 apr (Hans Petersson, Kenneth Johansson). 1 ex Vadet, Härmanö, Orust 25 apr (Petra Söderqvist). 1 ad hane sj Korsnäs, Tjärnö, S-ad 22 jun (Mats Nordin). **Efterår:** 1 1K Måseskär, O-t 8 aug (Owe Hougström, Jan Johansson, Kåre Ström). 1 ad hane Borealis, S-nd 24 okt (Nils-Erik Nilsson). 1 ad hane Hummerviken, Ö-ö 26 okt (Mats Raneström). 1 hane Kråkudden, Hönö, Ö-ö 28 okt (Erik Widuss).

Rödstjärt *Phoenicurus phoenicurus*

Fenologi: Första vårfyndet gjordes 13 april, sista under hösten 2 oktober.

Buskskvätta *Saxicola rubetra*

Fenologi: Första vårobsen gjordes 23 april, sista för hösten 15 september.

Svarthakad buskskvätta *Saxicola torquatus* Rr

Efter den minnesvärda invasionen under 2008 (då 16 västliga, 2 obestämda och en vitgumpad sågs) återgick antalet svarthakade till en mer normal nivå: Två fåglar av västlig rasgrupp och en obestämd sågs detta år, samtliga i mitten av april. Tionde året i rad med observationer av arten. Fyndet i Kungälv är det första för kommunen. Se nedan för fynddetaljer.

Därmed har 51 fynd (55 ex) gjorts i Bohuslän, fördelade på 37 fynd (41 ex) av västliga, 5 fynd (5 ex) av vitgumpade och 9 fynd (9 ex) av ej rasbestämda. Siffrorna är korrigerade sedan förra året, och stämmer förhoppningsvis bättre.

Ej rasbestämd fågel: 1 hane Dyröd, Kungälv 15 april (Göte Svensson, Birgit Jansson, Gunnar Wikman).

”Västlig svarthakad buskskvätta” *Saxicola t. rubicola* Rr

Två fynd detta år: 1 hane Gerum, Tanum 13 april (Sune Westman) och 1 hane Toröd, Klövedal, Tjörn 19 april (Kristen Svanvik, Per Undeland, Petra Söderqvist m fl). Se också ovanstående text om svarthakad buskskvätta.

Stenskvätta *Oenanthe oenanthe*

Fenologi: Första vårobsen gjordes 1 april, sista under hösten så sent som 24 november. Näst sista fyndet gjordes 18 oktober.

Ringtrast *Turdus torquatus*

Åren 2007–2008 bjöd på rekordhöga ringtrastsiffror (200 respektive 240 ex) i landskapet, medan årets stannade på ca 115 ex. Vårsträcket pågick mellan 5 april och 17 maj och gav ca 112 ex, medan två fynd (3 ex) gjordes i oktober. Största ansamlingen utgjordes av 8 fåglar.

Björktrast *Turdus pilaris*

Höga antal: Tre rapporter med 1000 björktrastar eller fler, alla från Hisingen den 29 december: 1000 ex Hällsvik, Torslanda (Niklas Aronsson), 1500 ex Torslanda golfbana, Torslandaviken och 2000 ex Albatross golfbana, Säve (båda Johan Svedholm).

Taltrast *Turdus philomelos*

Vinterfynd: Tre januari- och tre februarifynd, samtliga gällande ensamma fåglar, medan två fynd (3 ex) gjordes i december.

Dubbeltrast *Turdus viscivorus*

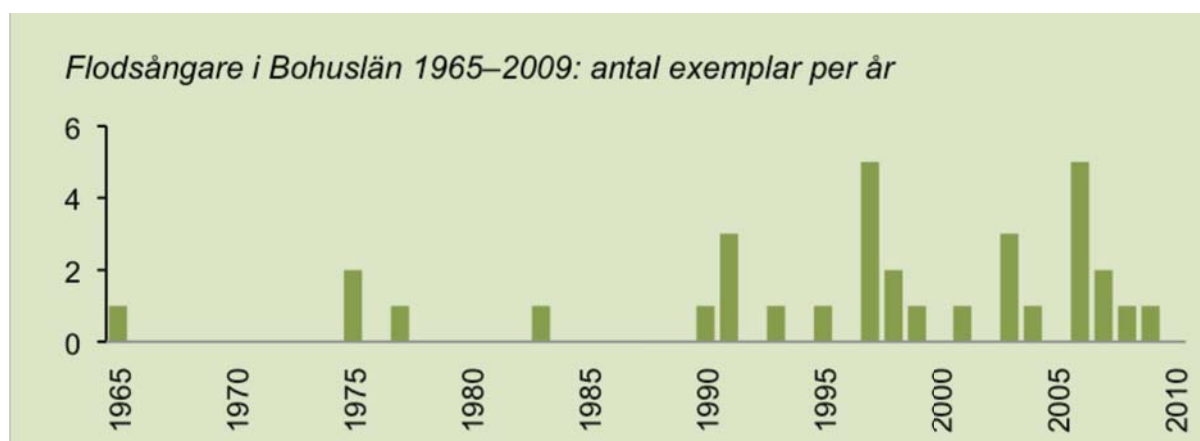
Under januari–februari gjordes elva fynd (totalt 24 ex). I december gjordes fantastiska 33 fynd, omfattande totalt 83 ex (mot normalt 5–10 ex)!

Gräshoppsångare *Locustella naevia*

Sammanlagt har ca 54 sjungande fåglar rapporterats, vilket är en rätt normal siffra. Som vanligt dominerar Hisingen stort (ca 32 ex), följd av Kungälv (9), Tanum (6), Uddevalla (2) samt Lysekil, Munkedal, Orust, Lilla Edet och Öckerö (vardera 1). Arten hördes under perioden 28 april–26 juli.

Flodsångare *Locustella fluviatilis*

En fågel sjöng vid Tvärån, Bärfendal, Munkedal 29–30 juni (Jan Artursson, Ing-Marie Artursson, Thomas Ring m fl) – första fyndet i kommunen! Detta innebär att 33 fynd (lika många ex) nu gjorts i landskapet. De fördelar sig på Kungälv 10, Uddevalla 8, Hisingen 7, Tanum 2, Strömstad 2, Lysekil 2, Munkedal 1 och Stenungsund 1. Första fyndet i Bohuslän gjordes 1965 vid Kvillängen på Hisingen.

Sävsångare *Acrocephalus schoenobaenus*

Totalt har ca 56 sjungande fåglar rapporterats. Som vanligt återfanns nästan samtliga i den södra delen av landskapet, närmare bestämt i Hisingens bohusdel (ca 34 ex) och i Kungälv (17). Övriga sjungande sävsångare fördelades på Uddevalla 2 och Orust, Tjörn och Öckerö 1 vardera. Den tidigaste sjungande fågeln hördes 29 april, den sista 18 juli. Årets sista notering utgörs av en fågel som ringmärktes vid Sudda, Hönö, Öckerö 6 september (Björn Zachrisson m fl).

Busksångare *Acrocephalus dumetorum* Rr

Fjärde året i rad med fynd av arten: 1 ex sjöng tillfälligt vid Vitlycke, Tanum 16 juni (*Rune Hixén, Peter Möller, Jan Uddén m fl). Under 2006 påträffades ett sjungande ex, 2007 3 ex (och en konstaterad häckning) och 2008 4 ex. Inräknat årets fågel har 16 fynd gjorts i Bohuslän (häckningen räknas som ett enda fynd; totalt blir det alltså 19 ex). Fördelningen mellan kommunerna är Tanum 4 fynd, Strömstad 2, Hisingen 2, Kungälv 2, Orust 2, Lilla Edet 2, Munkedal 1 och Uddevalla 1.

Kärrsångare *Acrocephalus palustris*

Fenologi: Arten hördes sjunga under perioden 14 maj–5 augusti. Årets sista fynd gjordes vid Sudda, Hönö, Öckerö då 1 ex ringmärktes så sent som 27 september (Björn Zachrisson, Bengt Karlsson).

Rörsångare *Acrocephalus scirpaceus*

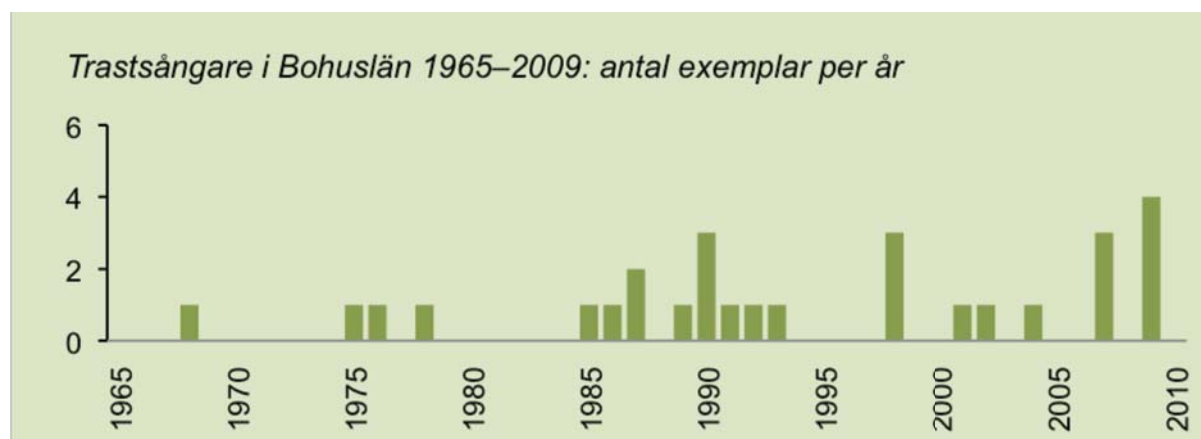
Fenologi: Första rörsångaren sjöng 28 april, medan det sista fyndet utgjordes av en ringmärkt fågel vid Sudda, Hönö, Öckerö 6 oktober (Björn Zachrisson).

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus*

Trastsångaren verkar besöka Bohuslän ungefär vartannat år, och 2009 noterades fyra fåglar. Tre av dem återfanns på Hisingen och en vid Idefjorden i allra nordöstligaste Strömstad, 500 m från norska gränsen. Fynddetaljer nedan.

Totalt har nu 26 fynd (27 ex) gjorts i landskapet, fördelade på Hisingen 7, Orust 6, Uddevalla 5, Kungälv 4, Strömstad 2, Tanum 1 och Sotenäs 1. Ett av fynden gäller ett häckningsförsök, där inte helt oväntat 2 ex deltog. Två av fynden består av ringmärkta fåglar; alla övriga fynd utgörs av sjungande individer. Första fyndet i Bohuslän gjordes 1968 vid Kollungeröd vatten, Orust, medan häckningsförsöket ägde rum vid Funneshultsjön, Uddevalla 1987.

1 ex sj Sandvik, Krokstrand, S-ad 21 maj–10 jun (*Lasse Hallenfur, Stefan Karlsson, Göran Silvemarmark m fl). Som mest 2 ex sj Torslandaviken 15 maj–28 juni (Ola Wennberg Amar Hot m fl). 1 ex sj Skålvisered, Söve, H-n 22 jun (Peter Strandvik).

Stäppsångare *Hippolais caligata* Rr

Den 14 augusti råkade Peder Kinberg besöka Svaneskären utanför Väjern i Sotenäs, och upptäckte då ett exemplar av denna sällsynta sångare. Fågeln kunde med hjälp av Peders utmärkta foton bestämmas i efterhand (se ett exempel på sidan 5). Se *Fåglar i Bohuslän 2/2009* för mer detaljer. Fyndet var det första för landskapet, det andra för Västkusten och det sextonde i landet.

Härmsångare *Hippolais icterina*

Fenologi: Första obsen gjordes 10 maj, sista för året 5 september (ringmärkt vid Sudda, Hönö, Ö-ö).

Höksångare *Sylvia nisoria*

Ett par häckade framgångsrikt vid Tjurpannan, Tanum (Fredrik Spak, Peter Strandvik, Lennart Appelqvist m fl). Därutöver sjöng 1 2K hane vid Tjälleviks mosse, Hönö, Öckerö 25 maj (Leif Andersson m fl).

Ärtsångare *Sylvia curruca*

Fenologi: Första obsen gjordes 18 april, sista för året 26 september.

Törnsångare *Sylvia communis*

Fenologi: Första fyndet gjordes 25 april, sista 17 september.

Svarthätta *Sylvia atricapilla*

Första sjungande svarthättan hördes 12 april. Vinterfynden redovisas nedan.

Som mest 2 ex Hällsvik, Torslanda, H-n 8 feb–31 mar (Niklas Aronsson m fl). 1 hane Rimnersvallen, Uddevalla 25 feb–23 mar (Kenneth Johansson m fl). 1 hona Kvillehed, Säve, H-n 12 dec (Tommy Järås).

Grönsångare *Phylloscopus sibilatrix*

Fenologi: Första grönsångaren hördes sjunga 16 april, och den sista noteringen för året gäller en ringmärkt fågel vid Sudda, Hönö, Öckerö 9 augusti (Björn Zachrisson m fl).

Gransångare *Phylloscopus collybita*

Gransångarens frammarsch i Bohuslän fortsätter. I år rapporterades omkring 135 sjungande fåglar i juni–augusti (att jämföra med föregående års rekord på drygt 110 sjungande). Därutöver registrerades närmare 80 permanenta revir till och med 31 maj på platser som inte hade sjungande fåglar i juni–augusti. Två häckningar konstaterades. Mer om gransångarens historia i landskapet återfinns i *Fåglar i Bohuslän* nr 1/2009.

Ett **vinterfynd**: 1 ex Gamla flygfältet, Torslandaviken, Hisingen 5 december (Mathias Theander). **Fenologi:** Första noteringen är från 28 mars, första sjungande fågeln från 29 mars och näst sista obsen för året från 12 november.

Två gransångare med dräktkaraktärer och läte som pekar på **östligt** ursprung har rapporterats specifikt: 1 ex Marstrandsön, Kungälv 10 oktober (Peter Strandvik) och 1 ex (trolig sibirisk) Härmanö, Orust 29 oktober (Lasse Svensson). För att

sedan oblygt citera rrk Göteborg: ”Under september–november observerades ovanligt många gransångare med avvikande locklåten. Troligen tillhörde dessa exemplar östligare populationer av rasen *abietinus* och dess övergång mot rasen *tristis*. På grund av alla övergångsformer av arten så godkänns endast handhållna fåglar av den sibiriska rasen *tristis*, men alla fältobservationer av fåglar som uppvisar karaktärer för rasen är av intresse.”

Lövsångare *Phylloscopus trochilus*

Fenologi: Första lövsångaren för året hördes 10 april, medan årets sista observation kom så sent som 11 oktober (vilket var ett av tre oktoberfynd).

Brandkronad kungsfågel *Regulus ignicapilla* Rr

Två vårfynd gjordes detta år: 1 hane Härmanö, Orust 20 april (Lasse Svensson) och 1 sjungande hane Ersdalen, Hönö, Öckerö 25 maj (Hans Börjesson m fl). Detta var fynd nr 10 och 11 i landskapet (lika många ex). Därmed har Orust 4 fynd/ex, Öckerö 3, Sotenäs 2, samt Tanum och Hisingen vardera 1. Månadsfördelningen är april 6 ex, maj 4 och oktober 1. Första fyndet i Bohuslän gjordes på Hamburgö i Tanum 1978.

Arten häckade för övrigt i Slottskogen i Göteborg 2007, vilket var den första häckningen i Sverige utanför Skåne-Halland (*Fåglar på Västkusten* nr 2/2008). Vi kan nog vänta oss fler besök av den här attraktiva arten i landskapet framöver...

Grå flugsnappare *Muscicapa striata*

Fenologi: Första fågeln sågs 30 april, medan sista obsen gjordes 10 september.

Mindre flugsnappare *Ficedula parva*

Årets enda fynd utgörs av 1 2K-fågel på Kalvön, Havstenssunds skärgård, Tanum 30 augusti (Fredrik Spak). Märkligt nog sågs en adult mindre flug på samma lokal och datum året innan!

Svartvit flugsnappare *Ficedula hypoleuca*

Fenologi: Den förste svartvite för året sågs 12 april, sista 10 september.

Skäggmes *Panurus biarmicus*

Häckning som vanligt noterad vid Tofta kile, Kungälv, med uppskattningsvis ca 30 par (Peter Hvass, Peter Strandvik m fl). Under hösten sågs som mest ca 40 ex mellan 17 juli och 29 december vid lokalen. Dessutom konstaterades häckning vid Lagmansholmen, H-n: 6 ex varav minst 2 1K 30 juni (Johan Svedholm).

Noterad under häckningstid vid ytterligare nio lokaler: Torslandaviken, Kippholmen, Kvillehed, Ormoskärarna och Lindesnäs (samtliga Hisingen),

Munkholmen och Tjurholmen (Kungälv), Kollungeröd vatten (Orust) och Ejgdetjärnet (Tanum).

Därutöver rapporterades skäggmesar enligt följande (utanför Hisingen-Kungälv):

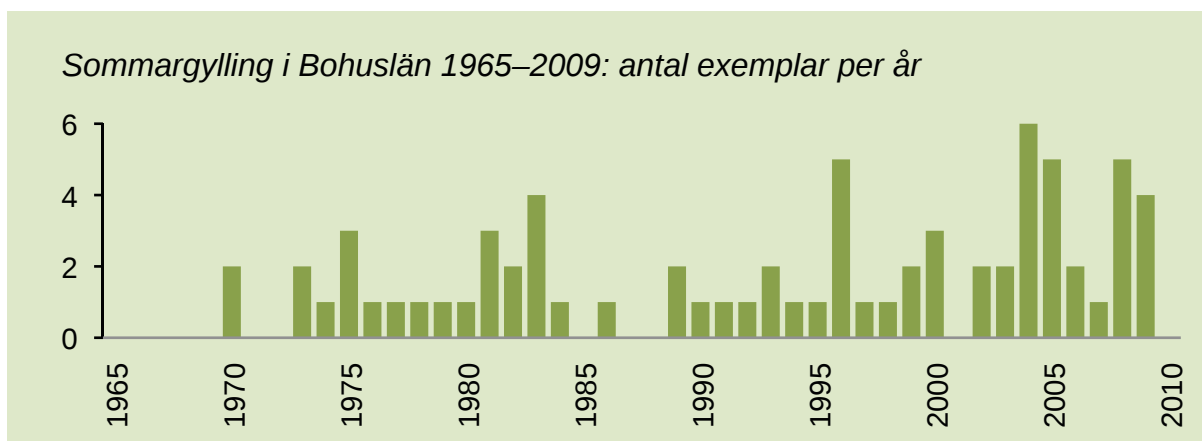
Strömstad: fyra lokaler under januari–mars, som mest 10 ex. **Orust:** tre lokaler under januari–april (som mest 4 ex), augusti (5 ex) och december (1 ex). **Öckerö:** två lokaler under februari och april (som mest 5 ex), samt oktober (som mest 4 ex). **Stenungsund:** en lokal i december (1 ex).

Sommargylling *Oriolus oriolus*

Fyra tillfälligt sjungande fåglar inräknades i slutet av maj–början av juni. Detta är åttonde året i rad landskapet får besök av arten. Sammanlagt finns nu 77 fynd (80 ex) i Bohuslän, medräknat de tre opublicerade gamla fynden nedan. Antalet exemplar har fördelat sig på: Hisingen 22, Uddevalla 12, Orust 9, Kungälv 9, Stenungsund 7, Strömstad 5, Lysekil 5, Tjörn 4, Tanum 2, Munkedal 2, Öckerö 2 och Sotenäs 1. Inte mindre än 14 av fåglarna har rapporterats från omgivningarna av Askesby, Säve på Hisingen. Diagrammet visar uppträdandet i landskapet 1965–2009; före 1965 finns 6 fynd (9 ex). Första fyndet gjordes på Stenungsön, Stenungsund: 3 ex (!) 8–15 juli 1922. Fynddetaljer för 2009 nedan.

2009 års fynd: 1 sj Edsbacka, Härnäset, L-l 23 maj (Willy Johansson). 1 sj Ryd, Björkö, Ö-ö 29 maj (Bo Brinkhoff). 1 sj Hällsberget, Ödsmål, S-nd 30 maj (Thomas Liebig). 1 2K hane sj Tofta gård, Lycke, K-v 31 maj-2 jun (Stefan Malm, Ola Bäckman, Peter Hvass m fl).

Tillägg äldre fynd: 1 sj Bodeleån, U-a 9 jun 1979 (Hans Pettersson). 1 hane Kollungeröd vatten, O-t 20 maj 1983 (Bertil Berntsson). 1 sj Lagmansholmen/Askesby, Säve, H-n 1 jun 2003 (Rrk Göteborg).

Törnskata *Lanius collurio*

Fenologi: Första törnskatan sågs 1 maj, sista för året 10 september.

Varfågel *Lanius excubitor*

Fenologi: Senaste vårfyndet gjordes 21 april, första för hösten 12 september.

Svartkråka *Corvus corone corone*

Elva fynd av ensamma svartkråkor gjordes i landskapet detta år.

1 ex str NO Kråkudden, Hönö, Ö-ö 17 mar (Per Björkman). 1 ex Svanvik, O-t 10 apr (Owe Hougström). 1 ex str N Lagmansholmen, Säve, H-n 15 apr (Johan Svedholm). 1 ex str N Hållö, S-s 21 apr (Lars-Åke Janzon). 1 ex Torslandaviken, H-n 28 apr (Håkan Thorstensson). 1 ex Röra Strand, T-n 3 maj (Krister Svanvik, Per Undeland). 1 ex Rörö, Ö-ö 11 maj (Ola Wennberg). 1 ad Ödsmåls kile, K-v 11 jun (Peter Strandvik). 1 ex Mollön, Herrestad, U-a 2 aug (Peter Nilsson). 1 ex Gullmarsvik, Skredsvik, U-a 20 aug (Ulf Teghammar). 1 ex Kåringön, O-t 17 okt (Lars Viktorsson).

Gulhämpling *Serinus serinus* Rr

En förbiflygande fågel noterades vid Sigelhult, Uddevalla 17 april (Lars Viktorsson). Fyndet är det första sedan 2004 och utgör blott det 10:e i landskapet (totalt 14 ex), fördelade på Uddevalla 4 fynd, Orust 2 och Lysekil, Sotenäs, Kungälv och Hisingen 1 vardera. Månadsvis fördelning: april 4 fynd, maj 4, juni 1 och aug 1.

Steglits *Carduelis carduelis*

Två konstaterade häckningar och tre lokaler med permanenta revir har rapporterats, samtliga i södra halvan av landskapet; fynduppgifter nedan. Dessutom har ytterligare sju lokaler med sjungande fåglar i maj–juni rapporterats, fördelade på Stenungsund (2), Orust (2), Tjörn, Kungälv och Lilla Edet. Största flocken (60 ex) under året sågs vid Torslandaviken, Hisingen 5–13 december (Kirsi Oksman Ljungqvist, Svante Ljungqvist, Hans Zachrisson).

Konstaterade häckningar: 1 par Tofta kile, K-v (Peter Strandvik m fl). 1 par Aröd, Stora Höga, S-nd (Martin Larsson). **Permanent revir:** 2 ex Sollumsån, Hjärtum, L-E 30 apr–17 jun (Yngve Ericson, Thomas Bernhardsson). 1 ex Skårby station, Kareby, K-v 6–14 maj (Peter Strandvik, Håkan Wittzell). 2 ex Bua, Skredsvik, U-a 18–21 maj (Berndt-Johan Lindberg).

Hämpling *Carduelis cannabina*

Fenologi: Första noteringen gjordes 12 mars, sista för året 8 november.

Vinterhämpling *Carduelis flavirostris*

Fenologi: Sista observationen för våren gjordes 24 april, första för hösten 20 september. Största flocken under året var 70 ex vid Lycke, Kungälv 4 april (Stefan Malm, Christer Lind).

Snösiska *Carduelis hornemanni* Rr

Fyra godkända fynd föreligger från perioden januari–mars.

1 honf Torslandaviken, H-n 2–7 jan (Anders Kronhamn, Bengt Karlsson m fl). 1 ex Hästevik, Torslanda, H-n 7 feb (Dennis Kraft). 1 hane Bredfjället, Ljungskile, U-a 16 mar (Lasse Svensson). 1 honf Lid, Tjörn, S-ad 19 mar (Matti Åhlund).

Bändelkorsnäbb *Loxia leucoptera*

Tredje året i rad med bändelobservationer, även detta år med blygsamma siffror: totalt 7 ex fördelade på tre fynd, samtliga från oktober–december. Senaste stora invasionen ägde rum 2002, då mer 80 ex sågs.

Som mest 3 ex Lillhagsparken 22 okt–20 dec (Tina Widén och väldigt många flera). 1 ex Hönö, Ö-ö 7 nov (Gigi Sahlstrand m fl). 1 honf Trestycke vatten, Ljung, U-a 9–15 dec (Thomas Liebig m fl). 2 ex Gläshed, Stenkyrka, T-n 13 dec (Petra Söderqvist).

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

Omkring 45 sjungande fåglar har rapporterats detta år, flertalet blott tillfälligt rastande. Strömsvattnet hade som mest 5 sjungande. Första observationen gjordes 18 maj, första sjungande rosenfinken 19 maj. Den sista noteringen (gällande en förbiflygande fågel) för året kom 25 augusti. Fördelningen av de sjungande fåglarna återfinns nedan.

S-ad	T-m	S-s	M-l	L-l	U-a	L-E	O-t	T-n	S-nd	K-v	H-n	Ö-ö	Totalt
10	1	3	3	0	1	3	5	0	0	4	14	1	45

Tallbit *Pinicola enucleator*

Två fynd gjordes under efteråret: 1 1K hane Holmen, Lane-Ryr, Uddevalla 12 okt (Hans Petersson) och 4 ex (varav 2 ad hanar) Heestrand, Tanum 21–22 december (*Thorsten Gansing, Owe Hougström, Jan Johansson m fl). Senaste gången arten sågs i landskapet var 2007, då två ensamma fåglar noterades. Nedan redovisas ett fynd från Koster 2006 (sannolikt det första för ögruppen), det enda som gjordes det året.

Tillägg äldre fynd: 3 ex Basteviken, Nord-Koster, S-ad 30 okt 2006 (Torgny Norsted).

Lappsparv *Calcarius lapponicus*

Återigen ett dåligt år för arten i landskapet: totalt gjordes 22 fynd (24 ex), fördelade på 11 (12 ex) under perioden 16 mars–1 maj, och 11 (12 ex) mellan 7 september–1 november. Detta är den lägsta årssumman sedan 2001, då 15 ex rapporterades.

Snösparv *Plectrophenax nivalis*

Fenologi: Sista vårobsen 1 april, första höstobsen 4 oktober. Största flocken under året: 120 ex Mollön, Herrestad, Uddevalla 27–28 mars (Jan Johansson, Peter Nilsson, Jörgen Olsson).

Ortolansparv *Emberiza hortulana*

Två vårfynd av ensamma fåglar och fyra höstfynd (5 ex) ger den lägsta årssiffran sedan 2006.

1 ex Lycke å, Bremnäs, K-v 11 maj (Stefan Malm, Peter Hvass, Owe Hougström m fl). 1 ex Terås grustag, Hjärtum, L-E 17 maj (Lasse Svensson). 1 ex Torslandaviken, H-n 12 aug (Johan Svedholm). 1 ex Lid, Tjärnö, S-ad 26 aug (Matti Åhlund). 1 ex mot S Holmen, Lane-Ryr, U-a 26 aug (Hans Petersson). 2 ex mot S Hummernäsan, Marstrandsön, K-v 19 sep (Peter Strandvik).

Sävspär *Emberiza schoeniclus* 12-2

Vinterobservationer: Sex fynd av ensamma fåglar i januari–februari och 11 fynd i december (21 ex) gjordes detta år. Den första sjungande sävspärvan rapporterades 9 mars.

Så här rapporterar du

En fågelrapport blir ingenting utan rapportunderlag, och det är du som står för rapporterna. Vissa rapporterar allt de ser, andra väljer ut det viktigaste. Hur du gör avgör du själv. Det viktigaste är att du rapporterar.

När?

Vi rekommenderar att du rapporterar dina fynd så snart som möjligt efter observationstillfället. Dels för att det kan finnas andra personer som är intresserade att se just det du sett, och dels för att det minskar risken att du glömmer av att rapportera senare. Vill du trots allt skicka en årssammanställning är det naturligtvis bättre än att inte rapportera alls. Adress hittar du nedan.

Vad?

Rapporterar du till Artportalen (se nedan) är det helt upp till dig hur mycket du rapporterar. Vill du lägga in alla dina fynd går det bra, vill du bara lägga in en del går också det bra. Vi vill dock gärna att du åtminstone rapporterar motsvarande det vi presenterar i den här fågelrapporten. För en detaljerad **rapportmall** art för art, se www.artportalen.se/birds/fyndstatus.asp (välj Bohuslän under rapportområde och klicka på *Ändra urval*).

Hur?

Vi rekommenderar att du rapporterar dina fynd via Artportalen (Svalan) på adress www.artportalen.se/birds. Inmatning kan göras direkt via onlineformulär eller via Excel, och är smidigt när man väl fått in vanan. Hjälp att komma igång hittar du på www.kustobsar.se under sektionen *Rapportera*. Om du saknar tillgång till internet går det fortfarande bra att skicka in en årssammanställning till nedanstående adress (om du har minsta möjlighet att själv lägga in dina fynd är vi mycket tacksamma om du gör det eftersom det besparar oss mycket arbete).

forts på nästa sida

forts från föregående sida

Raritetsrapporter

För vissa fynd (rariteter och extremt tidiga/sena fynd) kräver vi att en beskrivning av fyndet lämnas in. Om det finns bilder på fågeln behöver beskrivningen inte vara lika omfattande som när bilder saknas. Har du rapporterat dina fynd via Artportalen (se ovan) kommer observationen att finnas under rubriken *Odokumenterade Rk- och Rrk-arter* (även kallad *skuldlistan*) som visas på första sidan när du loggat in. Följ länkarna och fyll i din rapport direkt på skärmen. Vill du skicka in en rapport via post eller e-post använder du adresserna nedan. Vi ser dock helst att rapporten läggs in via Artportalen. Vilka arter som kräver beskrivning framgår av rapportmallen (se ovan).

Rapportmottagare Lars Viktorsson, Stenbackevägen 5, 451 34 Uddevalla
E-post: lars.v@spray.se Tel 0522-860 37

Ovanstående text är plagierad från Fåglar i Göteborgstrakten 2007

Bo lugnt och skönt i våra stugor och lägenheter
mitt i Ramsvikslandets naturreservat.

Öppet året om

Helena & Martin Bohlin

Ramsviks Övergård

Hunnebostrand

0523-581 84

070-494 38 26

martin.bohlin@telia.com

www.ramsviksovergard.se

Styrelsen i Bohusläns Ornitologiska Förening

(gäller fram till årsmötet 2011)

Ordförande	Ove Hougström owe.h@telia.com Tel 0303-818 23, mobil 0706-99 58 83
Aktivitetsansv.	Sussie Carlström sussie@alltidreklam.se Tel 0522-184 01, mobil 0736-90 41 60
Sekreterare	Kenneth Johansson kennethgjohansson@telia.com Tel 0522-375 24, mobil 0702-31 65 91
Webbredaktör	Lennart Hermansson kurt.lennart@telia.com Tel 0524-213 38, mobil 0702-67 05 84
Fågelskydd	Jan Artursson soteguiden@telia.com Tel 0523-301 31, mobil 0703-53 70 62
Webansvarig	Maria Johannessen amalia@telia.com Tel 0304-67 87 87, mobil 0708-68 44 45
Kassör	Stefan Malm stefan.malm@statoil.com Tel 031-43 34 00, mobil 0738-00 86 07
Suppleant	Kajsa Gustavsson Tel 0522-85655, mobil 073-913 75 22

Kommunombud

Kungälv	Gunnar Wikman	Tel 0303-22 00 62
Lysekil	Mats Tunsvik	Tel 0523-403 44
Munkedal	Joachim Thelin	Tel 0524-127 93
Orust	Stefan Oscarsson	Tel 0304-107 54
Sotenäs	Jan Artursson	Tel 0523-301 31
Stenungsund	Magnus Larsson	Tel 0303-845 33
Strömstad	Kent Wilhelmsson	Tel 0526-127 55
Tanum	Göran Strömberg	Tel 0525-292 95
Tjörn	Per Undeland	Tel 031-25 85 53
Uddevalla	Ronny Charlesson	Tel 0522-233 61

Rapportmottagare

Lars Viktorsson Stenbackevägen 5, 451 34 Uddevalla
E-post: lars.v@spray.se Tel 0522-860 37

Bohusläns Ornitologiska Förening 2010